
CIRQUEON

CENTRUM PRO NOVÝ CIRKUS

ROČENKA 2013

CIRQUEON

CENTRUM PRO NOVÝ CIRKUS

ROČENKA 2013

ÚVODNÍ SLOVO

CIRQUEON v roce 2014 slaví již pět let, z ničeho a velkých snů se podařilo vytvořit skutečný projekt, prostor a platformu pro tvorbu v rámci cirkusových umění. Z nuly až po etablovanou organizaci působící na evropské úrovni. Velké díky patří všem lektorům, kteří za těch pět let s námi spolupracovali, všem produkčním a producentům, PR manažerům, účetním a administrátorům, fundraiserům, celé Zahradě, o.p.s., a jejímu fantastickému zázemí, všem donátorům... zkrátka upřímné díky všem, kteří nám pomáhají na naší cirkusové cestě a věří, že něco umíme. Těšte se na další roky, protože toto je pouze začátek.

Nyní máte v rukách či na svém monitoru naši první ročenku. Naší snahou je nabídnout vám ucelenou, a hlavně čtivou publikaci kompilovanou z textů, rozhovorů, recenzí na pozadí projektů, které jsme v roce 2013 připravili. Přeji hezké počtení a těším se na vás v CIRQUEONU!

S přátelským pozdravem
Šárka Maršíková
ředitelka Cirqueon

SLOVO EDITORKY

Dostává se vám do rukou výběr toho nejzajímavějšího, s čím CIRQUEON – Centrum pro nový cirkus v novovocirkusovém světě v loňském roce vyrukoval. Řada z toho, co si v této publikaci můžete přečíst, se objevila na našich webových stránkách v roce 2013. Přinášíme vám proto zhuštěnou a koncentrovanou verzi našeho webu a mnoho dalšího. Po přečtení vám bude úplně jasné, co všechno děláme, co všechno zvládáme a co všechno od nás můžete čekat. Ročenku si schovejte a příští rok k ní přidejte další díl.

Veronika Štefanová

OBSAH

01	CENTRUM PRO NOVÝ CIRKUS	7
02	JSME NA WEBU	9
03	PÍŠEME O NOVÉ CIRKUSE 11	
04	TRÉNINK	22
05	TVŮRČÍ PROJEKTY A MLADÉ TALENTY	4
06	SPOLUPRACUJEME I V ZAHRANIČÍ	26
07	FESTIVALY A PŘEDSTAVENÍ	32
08	SOCIAL CIRKUS	37
09	PRO CIRKUSOVÉ KNIHOMOLY	46

—
01
—

CENTRUM PRO NOVÝ CIRKUS

CIRQUEON – Centrum pro nový cirkus se stal v roce 2009 zastřešující organizací nového cirkusu v České republice. Je v české historii prvním, dnes však nikoli jediným, a zároveň průkopnickým centrem nového cirkusu. V naší republice tak už víc než pět let přispívá k rozvoji nového cirkusu jako svébytného umění.

Hlavní aktivitou CIRQUEONu je pořádání kurzů a workshopů pro děti, mládež i dospělé, vzdělávání profesionálů v oboru současných cirkusových technik, podpora původních projektů, výzkum, informační činnost a dokumentace. CIRQUEON rok od roku intenzivně rozvíjí mezinárodní spolupráci a zapojuje se do mezinárodních projektů. Je také průkopnickým centrem v oblasti sociálně-cirkusových aktivit.

V zimě roku 2010 oficiálně otevřel první tréninkové kurzy cirkusových disciplín pro veřejnost. Zájem o tyto kurzy stále narůstá. Kurzy vedou profesionální trenéři s různými cirkusovými specializacemi a bohatými pedagogickými a uměleckými zkušenostmi. V roce 2013 CIRQUEON nabízel 35 kurzů pro děti i dospělé. Zapsalo se do nich celkem 347 lidí různého věku.

CIRQUEON – Centrum pro nový cirkus chce, aby se účastníci kurzů rozvíjeli nejen v cirkusové technice, ale aby o této technice smýšleli umělecky a tvůrčím způsobem. Věříme, že tudy vede cesta k novému cirkusu.

CIRQUEON – Centrum pro nový cirkus v roce 2013 disponoval několika prostory. Ve Ctiradově ulici v Praze 4 Nuslích se nachází tréninkový prostor, a tam zůstává i nadále. Pro kurzy pozemní akrobacie využívá prostory TJ Sokol Vršovice. V roce 2013 získal CIRQUEON nové tréninkové a kancelářské prostory ve sportovním centru TJ Tatran Střešovice v Praze na Ořechovce v Praze 6. Ty ale na jaře 2014 opustil a všechny své aktivity koncentruje zpět do Nuslí.

—
02
—

JSME NA WEBU

WWW.CIRQUEON.CZ

Cílem CIRQUEONu je, aby byl nový cirkus vidět, aby se o novém cirkuse mluvilo a byli dostupné plnohodnotné informace. Proto se centrum už minimálně pět let snaží zviditelnit dění kolem českého i zahraničního cirkusu na svých webových stránkách. Jelikož internet umožňuje široké pole působnosti a potišťený list jen zlomek, soustředíme velkou část svých publikačních aktivit na web CIRQUEONu – Centra pro nový cirkus. Novocirkusové dění z domova i zahraničí pravidelně reflektujeme v krátkých **Zprávách**, které se objevují hned na úvodní straně webu. Součástí rubriky Zprávy je i další unikátní projekt, který je zaměřený na aktivní publikační činnost mladých a nadějných uměleckých kritiků a kritiček, publicistů a publicistek. Takzvaná **Tři R** – recenze, reportáže, rozhovory – přináší do České republiky mladý pohled na nový cirkus u nás i v zahraničí.

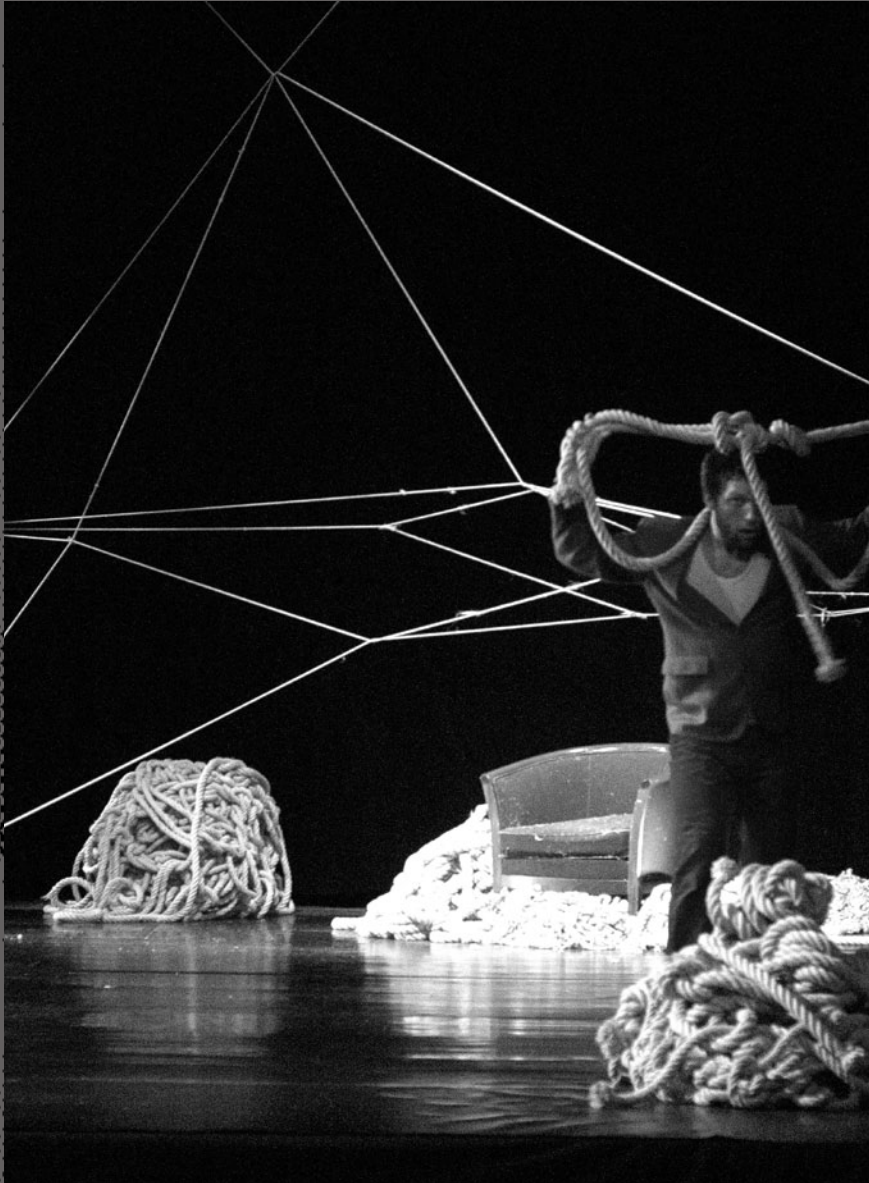
Další aktuální rubrika nazvaná **Akce** obsahuje potřebné informace o českých a zahraničních festivalech, dílnách, mezinárodních rezidencích a pracovních nabídkách pro lektory a umělce z řad artistů i performerů. Neméně aktuální jsou i **Novinky z centra**, kde čtenáře informujeme o aktuálním dění v CIRQUEONu, zvláště jedná-li se o jednorázové víkendové dílny, hostující lektory, nebo i pravidelné kurzy.

Významnou složku webu CIRQUEONu tvoří rubrika **Knihovna**. Najdete v ní nejen online **Katalog** odborné cirkusové knihovny, ale také databázi **Online publikací**, ve které je uloženo a nabídnuto ke stažení víc než čtyřicet online dokumentů z celého světa. Obsahují jak teorii a historii nového a tradičního cirkusu, tak i marketingové strategie, mezinárodní průvodce cirkusovými rezidencemi, akrobatické manuály, sborníky odborných studií a případové studie z jednotlivých evropských zemí.

Adresář je určen Čechům i cizincům, kteří se chtějí lépe orientovat v současném českém cirkuse – souborech, jednotlivcích, festivalech a místech, kde lze cirkus trénovat. Výhodou adresáře je i položka „vytvoř si vlastní profil“, který vybízí profesionální umělce, aby si vytvořili zdarma svůj profil.

O centru CIRQUEON se nejvíce dozvíte právě z jeho webových stránek. Informujeme o všech našich aktivitách, doma i v zahraničí, o našich partnerech, projektech, minulých i budoucích.

—
03
—

PÍŠEME O NOVÉM CIRKUSE

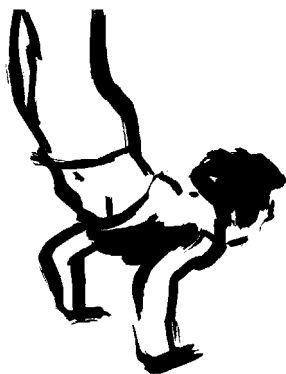
CIRQUEON – Centrum pro nový cirkus v roce 2013 aktivně pokračoval v jedinečném publicistickém projektu nazvaném „Jak psát o novém cirkuse“, který začal už v roce 2012. Podobně jako jeho partnerské zahraniční organizace, které vydávají vlastní cirkusová periodika, jako je britský Sideshow Magazine nebo francouzská Strada, CIRQUEON vytvořil v České republice publicistický prostor pro nový cirkus.

Oslovili jsme studenty divadelních a žurnalistických oborů, kteří se o nový cirkus zajímají a chtějí se v psaní o něm zdokonalovat. Mají tak příležitost setkávat se pravidelně a zblízka s aktuálním děním na poli českého nového cirkusu a osobnostmi, které se v této oblasti pohybují.

V současné chvíli už vzniká magazín na stránkách www.cirqueon.cz. Jeho obsahem jsou recenze, reportáže a rozhovory z novocirkusového dění především v České republice. Nahlížíme i na některé produkce a festivaly v zahraničí. Šéfredaktorkou a koordinátorkou celého projektu je Veronika Štefanová, která se dlouhodobě zabývá psaním o českém i zahraničním novém cirkuse.

Pro budoucí publicisty je nová publikační online platforma příležitostí a také možností získat nové kontakty a rozšířit povědomí o novém cirkuse. Magazín ale tvoří především čtenáři, kteří se díky našim článkům dočtou více, než se vejde do denního tisku nebo jiných periodik.

V roce 2013 jsme publikovali celkem 169 nových článků, mezi nimi i zprávy a pozvánky na různé novocirkusové akce. V průměru publikujeme 4 zprávy týdně pouze z oboru „nový cirkus“. Webové stránky jsou tak živou publicistickou platformou.

BADMINTONOVÁ SMRŠŤ

RECENZE

Aneta Pavlíčková

V inscenaci Slapstick Sonata, jež měla premiéru v únoru roku 2012, se soubor Cirk La Putyka svěřil do rukou známého finského novocirkusového režiséra Maksima Komaro. Jak napovídá už samotný název inscenace, výsledkem spolupráce měla být humorná a poetická podívaná založená na propojení žánru němé filmové grotesky se sonátami, v tomto případě s Mozartovými.

V rozlehlém tmavém prostranství jeviště je ledabyly rozmístěno všelijaké stavbařské harampádí, včetně dlouhých dřevěných prken a kovových štaflí, které se následně v rukou postav proměňují v důvtipné akrobatické pomůcky. V zadní části jeviště nenápadně vyčuhuje i takzvaný teeterboard, česky jednoduše řečeno houpačka. I díky neomítnutému zdivu La Fabriky připomíná scéna staveniště. Se začátkem představení se však z pozoruhodného skladiště stává hrací prostor. Scéna je tedy doslova místem pro hru na něco i s něčím. S tím souvisí i výtvarné pojetí postav; výrazně nalíčení herci vystupují v kostýmech, jejichž typickými znaky jsou jednak nadsázka spočívající ve střihu či velikosti oblečení, jednak komické detaily, jako třeba různobarevné tkaničky do bot. Postavy tak působí jako groteskní figurky, nebo dokonce dětské hračky, které na noc, svými majiteli opuštěné, v zavřené krabici ožívají a vyvádí skopičiny. Jako v případě výstupu v závěru inscenace, ve kterém si svalovec Daniel Komarov svlékne nažehlený frak a divákům se pyšně předvádí v obrázky pokreslených trenýrkách.

Jak sám název inscenace napovídá, v představení by neměla chybět s němým filmem bytostně spjatá komická etuda. Ačkoli by inspirace filmovou groteskou mohla svádět ke kopírování všeobecně známých gagů, Maksim Komaro a herci Cirk La Putyka nakládají s groteskními filmovými motivy s velkou dávkou fantazie a důvtipu.

Ústředním klaunem Slapstick Sonaty je Vojtěch Fülep, který svou komickou karikaturou vyčnívá nad ostatními mužskými členy souboru. Akrobat v roli groteskní postavičky s namalovaným knírem, v plandavých kalhotách s kšandami, v podkolenkách a obnošených botách se jako první zhošťuje rozpadlé konstrukce opony. Bere si krátké prkénko a všem, včetně přihlížejících kolegů, úsměvným způsobem demonstruje svou slabost; onen kousek dřeva sotva unese, prohýbá se pod jeho tíhou a vyděšeně koulí

očima. Rozhodne se tedy zasáhnout; vyběhne za dveře sálu a za velmi hlasitých zvuků pily na sebe nechá napjaté publikum čekat. S vítězoslavným výrazem pak přichází s nejméně tři metry dlouhou kládou a ke zděšení uhýbajících akrobatů spokojeně baletí a zvesela poskakuje po celém jevišti. Jakoby dlouhé prkno nevážilo ani gram.

Režisér Maksim Komaro inscenaci prokládá kromě groteskních také lyricky laděnými výstupy. Jako v případě výstupu Anny Schmidtmajerové a Šárky Bočkové, které za romantického hudebního doprovodu klavíru předvádějí ladnou akrobacii na kurtech. Vypadají téměř, jako kdyby tančily vznášejíce se ve vzduchu.

Šárka Bočková se ve Slapstick Sonatě představuje v roli křehké éterické baletky, která je ženským protipólem ústředního neposedného klauna. Jedním z nejpůsobivějších obrazů inscenace je její baletní provazochodectví po dřevěných latích, z nichž jí v různé výšce a do všech směrů vytvářejí cestu ostatní akrobáté. Nutno ocenit také světelný design. Jeho autorem je Juho Rahijärvi, který zbytečně na světlo nestrhává pozornost a většinou jen žlutým odstínem různé intenzity dává vyniknout jednotlivým akrobatickým číslovům. Výstupy hýřící nápaditými gagy režisér podkresluje nejen hudbou navozující atmosféru němých grotesek, ale také Mozartovými skladbami. Hudební pestrost Slapstick Sonaty tak koresponduje s různorodou strukturou inscenace. Propojení vážné hudby s komickými etudami k sobě nečekaně ladí a dodává výstupům snový nádech.

Největší předností inscenace Slapstick Sonata je její výtvarná nápaditost. Příkladem, ve kterém se tvůrcům daří propojit motivy vážného umění s humorem němé grotesky, je výstup parodující Labutí jezero. Šárka Bočková přitancí coby labuť v šatech tvořených drátěnou konstrukcí posetou bílým peřím. Právě díky peří a tvaru kostýmu vypadá baletka současně jako jeden velký chodící badmintonový košíček. Brzy nato ji začne ohrožovat páv Vojtěch Fülep. Místo pavích per má však Fülep ocas poskládaný z badmintonových pálek, které před labutí hrozně roztahuje. Kontrast mezi ladnými pohyby aktérů a jejich neforemnými kostýmy budí spontánní a nadšený smích.

Inscenace graduje s šesticí akrobatů, kteří v kruhu rozjíždějí složitý a propracovaný badmintonový mač. Ve vzduchu zběsilým tempem létají nejen košíčky, ale i samotné pátky. Hráči současně probíhají kruhem a mění své pozice, přičemž se všichni svlékají do spodního prádla a odhazují kusy svého oblečení.

V zápětí přichází na řadu i série nebezpečných kousků na teeterboardu. Slapstick Sonata se tak náhle mění v akrobatickou exhibici. Tato nečekaná a kompletní dramaturgická proměna kontrastuje s celým groteskně filmově stylizovaným pojetím inscenace. V závěru ztrácí Slapstick Sonata humornou poetičnost a proměňuje se spíše v samoučelnou přehlídku cirkusových dovedností. Kromě úžasu publika, jež má při děkovačce akrobatům vynést bouřlivý aplaus, nenese závěrečný akrobatický výstup významové sdělení, tak jako všechny předchozí obrazy. Artisté si již nevystačí s komickými posunky, ale musí se při riskantních saltech na houpačce verbálně dorozumívat, a zejména v okamžicích úlevy z vydařeného skoku vypadávají ze své role. Z tajemných i vtipných postav jsou najednou, z nepochopitelného důvodu, akrobaté vystupující sami za sebe.

Maksim Komaro ve Slapstick Sonatě propojuje badminton, tanec, Mozarta, klauniádu, grotesku a cirkusovou show. Poslední část inscenace však byla do vtipné a nadsázkou opepřené divadelně-akrobatické skládanky nalepena beze smyslu. Režisér totiž kromě velkolepé podívané neuvedl žádný další klíč k jejímu porozumění. Rozklížená konstrukce inscenace se při závěrečných výskocích úplně rozpadá. Je však překvapující, že až na zmiňovaný poslední akrobatický výstup, absence určitého smyslu sdělení v inscenaci nijak neirituje. Ba naopak baví.

FUN FATALE NO. 1

REPORTÁŽ

Kateřina Vlčková

Poslední únorový den odstartoval druhý ročník mezinárodního festivalu nového cirkusu Fun Fatale pořádaný KD Mlejn v pražských Stodůlkách. Pod jednou střešou se tak setkaly akrobatky z mnoha evropských zemí, aby po čtyři dny předváděly mezinárodnímu publiku své artistické dovednosti.

Po slavnostním zahájení producentkou festivalu a ředitelkou KD Mlejn Dagmar Roubalovou a neméně slavnostním přípitkem šampaňským se diváci odebrali do sálu na první představení festivalu s názvem Vintage! Women! Variete!. Jen těžko si lze představit vhodnější inscenaci na zahájení festivalu, který je též označován jako přehlídka ženského akrobatického divadla. Představení Vintage! Women! Variete! vyprávělo o slavných akrobatkách v dějinách tradičního cirkusu, o výjimečných ženách s pohnutými osudy. Inscenaci otevřela Anja Geßenhardt v roli Pauly Busch, direktorky cirkusu, která se dívá, jak její milovaný cirkus bourají. Zasní se a zavzpomíná na staré dobré časy. Stává se tak průvodkyní na cestě za slavnými ženami-akrobatkami.

Jednotlivá čísla se odehrávala ve středu konstrukce pro vzdušnou akrobacii, jež byla dějištěm všech příběhů a zároveň svědkem akrobatických i hereckých výkonů všech tří protagonistek – Jany Korb, Dafne Delamar a Anjy Geßenhardt. Divák se prostřednictvím příběhů a ukázek cirkusových disciplín dozvěděl o slavných akrobatkách – ředitelce Grand cirkusu Paule Busch, žonglérce Lottie Brunn, svalnaté vzdušné akrobatce Louise Leers, silačce Katchen Brumbach a krotitelce lvů Tilly Bébé. Vzhledem k bohaté mluvené části inscenace české uvedení doprovázela simultánním překladem tlumočnice. Je až s podivem, že překládání příliš nenarušovalo dění na scéně. Obě mluvící, Anja Geßenhardt německy a překladatelka česky, na sebe čekaly, i když bylo naprosto jasné, že na žádné výjimečně dlouhé přípravy této dvojjazyčné verze neměly dotyčné mnoho času.

Vyprávění o slavných akrobatkách s velkou dávkou nadsázky a humoru

Anja Geßenhardt, která se jako jediná ze tří akrobatek proměňovala i v mužské postavy, má pro tyto proměny hned několik výjimečných předpokladů – ostré rysy ve tváři, krátký sestřih vlasů a hubenou postavu. Jako manžel silačky působila v mužské roli přirozeně. S nasazeným knírkem, potutelným úsměvem a laškovně

pozvednutým obočím, kterým se snažila oslnit ženskou část publika, byla věrohodná. Její dvě spoluhráčky se střídaly v ostatních ženských rolích. Kromě elegance a ženskosti vkládaly pomocí vtipných gest a grimas do svých rolí také nadsázku, a na základě komiky si tak držely od svých rolí odstup.

I když se o Janě Korb rozhodně nedá říci, že by stejně jako jedna z jejích postav, silačka Katchen Brumbach, měla obvod paže tak veliký jako obvod silného stehna, dobře rostlého dobrovolníka pozvaného z publika na scéně uzvedla. A v závěru párové akrobacie s Anjou Geßenhardt, alias svým mužem, předvedla číslo, ze kterého běhal mráz po zádech; s Anjou Geßenhardt posazenou na ramenou přešla čerstvě rozbité skleněné střepy. Tento moment patřil k nejsilnějším z celé inscenace. Spojoval v sobě strach publika, napětí i očekávání.

Jana Korb zazářila kromě role silačky také jako slavná vzdušná akrobatka Louise Leers. V bílých šatech zdobených pavími pery a dlouhou vlečkou se vznesla na visutou hrazdu a předvedla celou řadu akrobatických kousků zakončených mnoha otočkami. Navíc i její akrobacie na šálách v závěru inscenace byla nejpůsobivějším akrobatickým číslem.

Vintage! Women! Variete!, které mělo premiéru loni v červnu, je inscenací cennou pro svůj vzhled do života slavných akrobatek. Diváci tak mohou být svědky ukázek hned několika tradičních cirkusových disciplín, zároveň mohou ocenit komické herecké umění účinkujících a nechat se unášet promyšlenou dějovou linií. Volba této inscenace pro zahajovací večer byla výborným dramaturgickým krokem týmu, který se, stejně jako Vintage! Women! Variete!, skládá ze samých žen.

EKVILIBRISTICKÉ RUBÁNÍ DŘEVA

RECENZE

Veronika Štefanová

Ač je kanadská frankofonní provincie Québec ve světě známá především díky Cirque du Soleil, nesmíme zapomínat na mladší a komornější cirkusové soubory, které se o cirkusový obraz kanadské frankofonní oblasti také zaslouhují. Nejsou to sice soubory, které by byly známé ve světovém měřítku jako Cirque du Soleil, nicméně mnohé z nich mimo Kanadu a vůbec celý severoamerický kontinent už vycestovaly. České publikum se s jedním z těchto souborů mohlo seznámit v létě 2012 na festivalu Letní Letná, a to se souborem 7 doigts de la main. Konec roku byl v La Tohu věnován souboru Cirque Alfonse, který od 18. do 30. prosince uváděl večer co večer představení své v pořadí druhé inscenace Timber.

Soubor Cirque Alfonse, založený v roce 2009, je z poloviny složený z rodinných příslušníků rodu Carabinier-Lépine a z druhé poloviny z hudebníků, kteří se k souboru přidali. Rodinný charakter Cirque Alfonse spíše odkazuje k tradičnímu cirkusovému modelu, nicméně Cirque Alfonse se programově nevymezuje ani jako nový cirkus ani jako cirkus tradiční. Nicméně ani jeden z obou zmíněných přístupů jim není cizí. S tradicí a novotami si Cirque Alfonse pohrává už v samotném tématu inscenace Timber. Základem celého cirkusového rejdní je totiž québecký folklor, který je na kukátkovém jevišti evokován lidovým tancem, lidovými řemesly, a především tradiční québeckou hudbou.

Umělecký tým inscenace Timber se skládá ze tří artistů – absolventů cirkusové školy École nationale de cirque v Montrealu, jedné tanečnice, starého herce a tří multiinstrumentálních hudebníků. Umělecké složení souboru je pestré a v podstatě každý umělecký druh je zastoupen alespoň jedním z účinkujících.

Sami akrobaté, tři statní vousatí muži, nejenže předvádějí akrobatická čísla napříč jednotlivými cirkusovými disciplínami, ale také hrají, zpívají a tančí. Ne že by každou z těchto dovedností ovládali na stejné úrovni, nicméně i tak jsou schopni vše spojit do komplexního scénického obrazu, v němž žádný z použitých výrazových prostředků nevyčnívá.

Kolektiv Cirque Alfonse už podruhé přizval ke tvůrčí spolupráci významného québeckého choreografa a režiséra Alaina Francoeura. Poprvé se s ním setkali při přípravě své první inscenace La Brunante. Alain Francoeur působil v případě

Timber v pozici dramaturga i režiséra, který zároveň naplňoval představy a požadavky kolektivu souboru v čele se zakladatelem Antoinem Carabinier-Lépinem.

V obsahu inscenace jsou patrné motivy, které navazují na to, co pojí dohromady cirkus i québecké tradice – síla a fyzická zdatnost. V cirkuse, stejně jako v původních lidových zvyklostech Québecu, dominuje fyzická síla i ekvilibristická dovednost. V Timber tak díky jasně vymezené souvislosti mezi cirkusem a québeckým folklorem vznikl něžně komický příběh o malé komunitě dřevorubců žijících izolovaně od okolního světa a hledajících zábavu v tom, co je obklopuje – dřevo, dřevo a zase dřevo.

Dřevo dominuje celé scénografické i dramaturgické koncepci Timber. Artisté a herci účinkují na dřevěné podlaze, zadní prospekt je dekorován na výšku postavenými dřevěnými prkny, které jako domino efektně a nečekaně na závěr představení padají. Praktickou i dekorační funkci má robustní dřevěný stůl, dřevěná latrína i množství větších či menších špalků.

Nemálo efektní bylo i zahájení představení Timber, které otevřela píseň v podání zpívající tanečnice Julie Carabinier-Lépine. Potemnělá scéna jako by se náhle rozednívala a melancholická píseň se rázem proměnila v divoký dupák; scéna se rozzářila ostrým světlem a všech osm účinkujících se dalo do divokého a zdánlivě chaotického hemžení. Zdánlivě proto, že především hromadné scény, do nichž byli zapojováni všichni účinkující, musely být nadmíru organizované.

Tři silní artisté začali vzduchem prohazovat pytle plné brambor a zelí. Tato zelenina se brzy stala vhodným prostředkem k žonglování. Manipulace se zeleninou byla okořeněná o energický výkon starého herce, který křepce vyskočil na stůl s obrovským nožem v ruce a poletující zeleninu ve vzduchu rozsekával. Vzduchem letící půlky do hrnců zachytávali ostatní účinkující.

A jaká by to byla dřevorubecká osada bez sekery a pily. Tvůrčí cirkusácká mysl artistů Cirque Alfonse v obou těchto nářadích viděla nástroj vhodný k cirkusové ekvilibristice. Scéna, v níž diváci zažívali skutečný a opodstatněný strach o akrobaty, a ve finále i o sebe samé, se pojila s pilou zvanou břichatka. Za oba konce pilu držel a do půloblouku svíral největší a také nejsilnější z akrobatů Guillaume I. Saladin. Prázdným kruhovým prostorem, který vznikl mezi břichem Saladina a plechovým tělem ohnuté pily (pilu také svírá v další pozici nad hlavou), proskakoval Antoine Carabinier-Lépine a Jonathan Casaubon, kteří tak divákům předvedli prvky akrobatické techniky, jež se využívá pro disciplínu zvanou

čínské obruče (obruče různého průměru jsou naskládány nad sebe, akrobat jimi proskakuje, aniž by se jich jakkoliv tělem dotknul; při průskoku provádí salta a vruty vpřed i vzad). V tomto akrobatickém čísle figuruje jen jedna provizorní obruč zhotovená z pily. Díky ostré ozubené pile byl celý výstup vzrušující, napínavý a reálně nebezpečný. Číslo s pilou ještě vygradovali; Guillaume I. Saladin v samém závěru výstupu uchopil pilu pouze do jedné ruky a v rychlém tempu se s ní otáčel kolem své osy. Pila se tak míhala před vyděšenými zraky v předních řadách sedících diváků, kteří se instinktivně krčili ve svých sedadlech ve strachu, že pila artistovi z rukou vyklouzne a zraní je. Cirkus zde dostal další rozměr na vlastní kůži poznaného rizika. Cirkus bez rizika, ale není cirkus. A v čísle s pilou získává Timber onen tradiční cirkusový nádech; jako dříve, když akrobaté proskakovali hořícími kruhy.

A možná právě tato opakování již použitého akrobatického, žonglérského, hudebního nebo tanečního prvku postupně zpomalovala počáteční dynamické nasazení představení, které spíš než aby gradovalo, postupně ztrácelo náboj. Nezachránily ho ani závěrečné efektní výskoky z houpačky. V Timber si tak opakováním, a možná i nadbytečností, některých tanečních a akrobatických výstupů podkopali pevnou půdu pod nohama. Divoce nasazené tempo se ve druhé polovině představení výrazně zpomalilo možná i proto, že nejdynamičtější čísla a výstupy byly většinou, a tedy nesystematicky, zařazeny pouze do první poloviny.

Ať už se jednalo o proskakování pilou, žonglování se sekyrami, balancování na dřevěných špalcích, i akrobacii na kurtech, vše je propojeno s québeckou tradicí. Tu charakterizuje „silácká poetika“.

Inscenace Timber, i když představuje tradici, a k tradici se cirkusově váže i ve struktuře inscenace založené na předvádění akrobatických čísel, je také v mnohém novátorská. Nebojí se totiž pohrávat s folklorem, který proměňuje ve formu cirkusu, a zároveň úmyslně balancuje na hranici tradiční a nové cirkusové poetiky.

HADÍ ŽENA ANDREANE LECLERC

Kontorsionistika nám ukazuje cestu i hranice našeho těla

ROZHOVOR
Veronika Štefanová

Za všechno může Nina Vangeli, která jednou přijela do Montrealu, zašla na představení inscenace Di(x)parue a napsala o něm článek do Taneční zóny. O tomto článku se dozvěděla i samotná autorka a jediná interpretka inscenace Andreane Leclerc, která se přes kontakty zdejšího montrealského cirkusového „podsvětí“ dozvěděla, že v Montrealu pobývám. Neváhala, napsala mi a já jí článek Niny Vangeli přeložila. Tak začalo mé nové přátelství s Andreane Leclerc, inteligentní, půvabnou, talentovanou a ve všech směrech výjimečnou hadí ženou.

**Jak dnes sněkolikale-
tým odstupem amnohými
profesionálními zkušenostmi
hodnotíš studium kontorsio-
nistiky na École nationale de
cirque Montréal?**

École nationale de cirque patří k nejlepším školám především ve výuce cirkusové techniky. Na techniku pedagogové kladou velký důraz, a proto mají i tak dobré výsledky. Stran fyzických cirkusových dovedností jsem na škole rozvinula své tělo dokonale. Navíc jsem ho i pochopila a jsem schopna se rozhodovat, co s tělem dělat mohu, co je pro jeho dobro a co už může být nebezpečné. Mé tělo se stalo mým pracovním nástrojem, a proto jsem ráda, že vím, jak s ním mám zacházet. Během tvůrčích kurzů jsme měli na škole možnost zkoumat a hledat další možnosti, jak s naučenou technikou něco vytvářet.

Po prvních praktických zkušenostech jako účinkující umělkyně jsem začala přemýšlet trochu jinak. Zajímalo mě, jak mám pracovat s naučenou fyzickou dovedností, abych

mohla prostřednictvím kontorsionistické techniky divákům něco sdělovat. Hledala jsem způsob, jak diváka motivovat k tomu, aby v mých pohybech a vůbec v mé přítomnosti na jevišti viděl víc než jen cirkusovou dovednost. Začala jsem proto na kontorsionistiku pohlížet trochu jinak než jen jako na fyzický um. Postupně jsem jednotlivé pohyby rozkládala na menší a menší sekvence, abych pochopila, jak který pohyb lze měnit a varírovat tak, aby odpovídal mému tvůrčímu záměru.

Cirkus bolí, to není žádné tajemství, ale kontorsionistika je mnohdy považována za téměř masochistickou disciplínu. Jak bys vyvrátila tyto naše předsudky?

Je to všechno otázka tréninku a velmi dobré přípravy na každý jednotlivý pohyb. A samozřejmě je důležité mít vedle sebe dobrého pedagoga, který artistu na toto všechno připraví. Moje učitelka to dokázala. Při každém tréninku mě upozorňovala na fakt, že kontorsionistické figury

Andreane Leclerc je absolventkou prestižní cirkusové školy École nationale de cirque Montréal, na níž začala studovat už v devíti letech. Během studia absolvovala výcvik různých cirkusových disciplín, přičemž její vyvo- lenou se stala kontorsionistika (cirkusová disciplína, která vychází z výrazné flexibility těla a hypermobility kloubních pouzder; kontorsionisté a kontorsionistky bývají často nazýváni hadími muži a hadími ženy). Andreane Leclerc strávila několik let v angažmá v novocirkusových souborech a souborech fyzického a experimentálního divadla (Cirque Éloize, Pomp Duck and Circumstance, No Fit State, Tiger Lillies Circus, The Bremer Shakespeare Company). Po evropském uměleckém působení se v roce 2006 vrátila do Montrealu, kde začala svou sólovou dráhu. Do roku 2012 uvedla tři premiérová představení Di(x) parue, Cherepaka a InSuccube, která jsou stále součástí jejího repertoáru.

mohou být bolestivé, a proto je dobré správně dýchat a soustředit se. Jsou také pohyby a pozice, do kterých vás pedagog nikdy nutit nebude. Například na záda kontorsionistky a kontorsionisty se nikdy nevyvíjí žádný nepřírozený tlak zvenčí. Záda se do dané pozice dopravují sama až po dlouhodobém tréninku. Jsou ukazatelem toho, kam až tělo přirozeně kontorsionistku nebo kontorsionistu pustí. Zkušený pedagog je také schopen odhadnout, kam až je akrobatovo tělo schopné zajít. Proto, jedná-li se o riskantnější pozice, učitel svého studenta na takový pohyb připraví a upozorní ho na veškeré nepříjemné momenty. Kontorsionistika je technika, která ukazuje cestu i hranice našeho těla. Fyzická i psychická příprava je základem správného tréninku. Člověk se pak naučí nepříjemnou bolest vstřebat a přijmout. Dokonce se naučí vnímat různé typy bolesti, které jsou signálem toho, že s tělem není něco v pořádku. Proto je dobré

naučit se bolest rozeznávat a porozumět jí. Na kontorsionistice se mi líbí nejvíc vzrušení z odhalení, kam až naše tělo můžeme nechat zajít, co nám dovolí se sebou udělat.

Když jsi na scéně, jsi si vědoma techniky isdělované skutečnosti zároveň, nebo otěchto eventualitách přemýšlíš odděleně?

Během představení není čas myslet na obě zvlášť. Navíc moje tělo už moc dobře ví, jak má každý pohyb udělat. Není to automatické, ale jelikož je trénované, můžu se pak více soustředit na to, co se v daném momentu kolem mne děje a svobodněji se rozhoduji, jak na tyto vnější podněty budu fyzicky reagovat. Jsou momenty, ve kterých si uvědomuji, že jsem vždy o trochu napřed a zároveň o něco pozadu za svým tělem. Jsem si vědoma toho, co chci udělat, své tělo do takové pozice navedu a ono už automaticky pokračuje, protože si danou cestu pamatuje z dřívějšíka. Je však jasné, že žádný pohyb nebude v představení úplně stejný, protože atmosféra, diváci i prostředí se při každém představení mění.

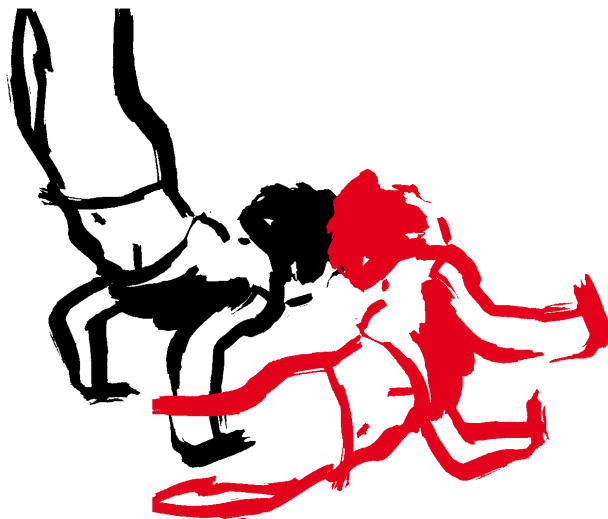
I když kontorsionistika na první pohled působí jako týrání těla, nakonec v ní dokážu objevit spoustu půvabu a svobody, kterou u artistů na hrazdě nebo ruské tyči mnohdy nenacházím.

Je to dané tím, že jediný nástroj, který v rámci kontorsionistiky používáme, je vlastní tělo. S ním pak můžeme podle svých představ a schopností manipulovat. Pracujeme-li pouze s tělem a nejsme-li omezení žádným dalším nástrojem, logicky máme mnohem více svobody. Proto i celá poetika cirkusu spojená s rizikem a nebezpečím

obsaženým v akrobatických figurách působí v případě kontorsionistiky jinak.

Jak bys popsala kontorsionistiku někomu, kdo oní nikdy neslyšel a nikdy ji neviděl?

Vždy, když se snažím svou práci a tvorbu verbalizovat, mám pocit, že to trochu zjednodušuji. Nicméně pokud už bych měla jednodušeji popsat kontorsionistiku tak, jak ji vnímám já, řekla bych, že se jedná o neustálý proces poznávání vlastního těla a jeho limitů. Díky tomu se pak člověk může stát maximálně citlivý na některé fyzické podněty, což však znamená, že vůči jiným zůstává netečný. A jelikož se pravidelným tréninkem posunujeme fyzicky dál a dál, a tím posunujeme i hranice rizika, které našemu tělu hrozí, musíme se v mnohých případech znovu naučit, co je pro naše tělo nebezpečné. Diváci se mě po představení ptají, co kontorsionistika obnáší a jestli bolí. Snažím se jim vysvětlit, že pohyby, které na jevišti dělám, nejsou tak nepřirozené, jak se můžou zdát, a že jejich původ sahá ještě mnohem dál (šamani, jogíni) než samotná existence cirkusu.

CIRCUSSTAD FESTIVAL Projekt Unpack the Arts to rozbalil v Rotterdamu!

REPORTÁŽ
Kateřina Vlčková

Unpack the Arts je dvouletý rezidenční projekt, který odstartoval v srpnu loňského roku a jeho cílem je, aby se publicisté z různých evropských zemí, s odlišnými zkušenostmi a zaměřením, setkali na cirkusovém festivalu, v jehož rámci mohou diskutovat o zhlédnutých představeních a možnostech kritické reflexe nového cirkusu. V pořadí již sedmá rezidence proběhla začátkem května v Rotterdamu na Circusstad Festival.

Circusstad Festival je mladý cirkusový festival založený z obrovského nadšení Dirka Everse, ředitele a manažera festivalu, a umělecké ředitelky Maaïke van Langen. Těm se povedlo přesvědčit rotterdamský magistrát a získat čtyřletý grant, který však pouze z poloviny pokrývá náklady spojené s pořádáním jediného novocirkusového festivalu v Rotterdamu. Nový cirkus není v Nizozemí příliš známý, v současné době existuje jen pár nizozemských novocirkusových souborů, a teprve v roce 2006 byl na rotterdamské akademii Codarts založen bakalářský studijní obor Circus Arts. Organizátoři se proto snaží vychovávat si své publikum a kromě toho vedou i další cirkusové projekty: First chill, určený pro čerstvé absolventy oboru Circus Arts, Use circus pro děti a City circus pro teenagery, který kombinuje hip hop, akrobacii a free running. V Rotterdamu je totiž velmi silná hiphopová komunita. Maaïke van Langen proto hledá různé možnosti, jak mladé lidi, kteří by do divadla ani do šapitů pravděpodobně sami nezabloudili, nalákat.

Hlavním posláním Unpack the Arts je především usnadnění výměny zkušeností, znalostí a informací o psaní o novém cirkuse. Na rezidenci se mohou hlásit publicisté z různých médií – z rozhlasu, televize, tištěných periodik nebo online magazínů. Účastníky nemusí být jen znalci nového cirkusu. Rezidence jsou otevřené i těm publicistům, kteří se s novým cirkusem teprve seznamují a chtějí hlouběji nahlédnout do problematiky jeho dramaturgie a kritické reflexe.

Program každé rezidence je velmi bohatý, ta rotterdamská nebyla výjimkou. Skládala se ze setkání s pozvanými hosty, z několika představení denně, z diskuzí v rámci naší skupiny a z interview s autory zhlédnutých představení. Všemi dvanácti rezidencemi Unpack the Arts provází publicista a koordinátor sítě Face Yohann Floch z Francie.

Během prvního dne jsme se v rámci rezidence setkali s Dirkem Eversem a Maaïke van Langen, kteří nás zavedli do tajů nizozemské kulturní politiky, problémů spojených s konáním festivalu a osvětlili nám, na základě jakých kritérií si vybírají umělce do programu. Ten samý den jsme stihli i představení No Sé španělského klauna Leandra Ribery a Smashed anglického souboru Gandini Juggling. Hned po skončení představení jsme vyzpovídali žongléra a režiséra představení Smashed Seana Gandiniho. Na všechna interview jsme měli celou jednu hodinu, dost času na to, abychom se od umělců dozvěděli o jejich tvorbě. V dalších dnech přišlo i na interview s Leandrem Riberym, Etienmem Manceauem z uskupení Sacékripa, Yannem Ecauvrem ze Cirque Inextrémiste, souborem La Meute i s Brunem Marcatem a Mathieu Siefridtem z Blick Theatre. Všichni jmenovaní byli otevření dialogu, byli zvědaví na naše názory a postřehy, bez nejmenších problémů přijímali i negativní hodnocení a rádi diskutovali. Původní hodinové rozhovory se mnohdy protáhly do delších přátelských debat. Všichni umělci se shodli, že reflexe nového cirkusu je, napříč zeměmi, ze kterých pocházejí, v plenkách, nedostatečná, nebo až příliš kladná.

Mezi pozvanými hosty byl kromě organizátorů také Donald Lehn, viceprezident FEDECU a ředitel cirkusové školy Carampa v Madridu. Jeho úkolem bylo účastníkům rezidence představit různé koncepce vzdělávání na cirkusových školách, zhlédl s námi všechna představení a účastnil se, až do svého odjezdu, také všech interview. Druhým vzácným hostem byla Annette Embrechts, známá nizozemská divadelní kritička a novinářka. Ta se s námi podělila o bohaté zkušenosti ze své osmnáctileté praxe. Annette Embrechts nestudovala divadelní vědu, ani teorii a kritiku, ani žurnalistiku. Absolventka filozofie a matematiky se naučila psát díky zpětné vazbě svého okolí a čtenářů. Své texty staví na umění vyprávění příběhů, protože se domnívá, že zajímavé příběhy lidi zajímají v každé době. Prosazuje stručnost a jasnost, vyhýbá se technickým názvům; srozumitelně je opíše jiným způsobem nebo používá metafory. Zásadně nepíše kritiky na představení, o kterých si s tvůrci povídala, nebo o nich dokonce dělala interview.

Byli jsme rozmanitá skupina: různé studijní zkušenosti, někdo píše o divadle, někdo o hudbě, další o literatuře a audiovizuálním umění, jiný se zaměřuje spíše na kulturní politiku a hlídá zákony, které právě schválil Evropský parlament, někteří přijeli ze zemí, kde neexistují cirkusové festivaly.

Setkání deseti podobně zaměřených novinářů a kritiků bylo přínosné – vyměnili jsme si nejen spoustu zkušeností, názorů a nápadů, ale také tipy, na jaké novocirkusové a divadelní festivaly vyrazit a rozšířit si kritické obzory.

Jak se shodli všichni účastníci rezidence, fungující síť novinářů a kritiků by reflexi současného evropského divadla a nového cirkusu výrazně pomohla, protože IATC (International

Association of Theatre Critics) není v mnoha evropských zemích tak aktivní, jak by bylo třeba. Unpack the Arts je jedinečný projekt, který tuto síť pomáhá budovat. Až dvouletý cyklus v únoru příštího roku skončí, budou jeho organizátoři usilovat ne o dvouletý, ale hned o pětiletý navazující projekt. Zájemců o rezidence jsou totiž tisíce a už teď se pořadatelům hlásí i další organizátoři festivalů, kteří by se do rezidencí rádi zapojili.

CIRCA A JEJICH DRÁŽDIVÝ KABINET KURIOZIT

RECENZE

Hana Strejčková

Edinburghská cirkusová scéna byla letos, stejně jako každý rok, žánrově i národnostně rozmanitá a počtem komorních i velkolepých produkcí bohatá. K velkému překvapení publika se ve skotském hlavním městě sešla i přední australská cirkusová seskupení. Jedním z nich byl soubor Circa s jeho poslední show Wunderkammer, v níž se tvůrci zaměřili na krásu obnaženého těla a dokonalé akrobatické výkony. Režisér Yaron Lifschitz hledal inspiraci u pokleslých žánrů, jako je burleska a vaudeville, přičemž v rozhovoru argumentoval svou volbu tím, že australský cirkus je oproti evropskému méně sofistikovány. Možno dodat, že čím méně je sofistikovány, tím více je odhalený.

Vzhledem k podmínkám v divadelním prostoru Underbelly Bristo Square (Venue 300), ve kterém během Fringe festivalu vyhrazují čas na stavbu půl hodiny, na představení hodinu a na zbourání scény půl hodiny, byli Australané nuceni zkrátit představení z původních 85 na 60 minut. Wunderkammer jsem viděla v plné stopáži v Paříži a nutno říci, že seškrtání některých výstupů inscenaci prospělo, zejména v úvodu.

Surrealistický kabaret Wunderkammer, jehož titul by v překladu zněl jako muzejní kabinet kuriozit, vsadil na minimalistické kostýmy inspirované vyzývavými oblečky nočních podniků a erotických kabaretů. Režijním záměrem rozhodně nebylo vykreslit intimní atmosféru, ale dráždit, provokovat a svádět. Sedm mladých vypracovaných těl třech mužů a čtyř žen vynikalo v záři reflektorů a neonů a ve virtuózních akrobatických sestavách. Yaron Lifschitz v rozhovoru s novinářkou dodal, že osobně kostýmy nemá rád. Více ho fascinuje lidské tělo, jeho možnosti, krása a posouvání fyzických limitů. Lifschitz však nesměřuje k sexy hrátkám. Svlékání na jevišti vnímá jako projev velkorysosti.

Wunderkammer, představitel takzvaného „dry contemporary circus“, balancuje na hranici fyzických možností člověka, komičnosti, erotičnosti i krutosti. Na jedné straně vystavuje krásné a svůdné tělo hula hoops artistky Freyji Edney, která precizně roztáčí obruč za obručí, až kolem sebe vytvoří stříbrnou auru, na straně druhé akrobaté používají ženská těla jako živé lano, v podstatě švihadlo, které roztácejí a přeskakují. Stejně kontrastní je výkon útlé Melissy Knowles, která se protahuje kroužkem miniaturního průměru, s výkonem Freyji Edney, která je základem lidské pyramidy a na ramenou nese několik mužů. A zatímco Alice Muntz, která stepovala na bublínkovém igelitu, do něhož se na závěr čísla zahalila, artista Jarred Dewey na hrazdě své číslo pojal jako regulérní striptýz. Nejvýraznější artistickou předností tohoto kuriózního kabinetu byl duet na čínské tyči. Partnerská práce dvou mladých mužů byla fenomenální. A přestože své číslo Lewis West a Todd Kilby začali v kostýmech, odešli ze scény téměř v rouše Adamově.

Velké finále, při němž akrobaté potvrdovali svou dokonalou pružnost a sílu, bylo také završeno svlékáním. Všech sedm artistů skončilo pouze v černém spodním prádle. Ať už byli na scéně dva artisté, nebo všech sedm, panovala mezi nimi naprostá důvěra.

Wunderkammer staví na wow efektu, obrovském risku a svůdných tělech artistů. Zároveň ale vykresluje protiklady síly a křehkosti, nahoty a zahalení, krásy a ošklivosti, něhy a surovosti. Stručně řečeno, je to velkolepá současná cirkusová show.

PHILIPPE GOUDARD

Cirkus, který se nevyvíjí, není cirkusem

ROZHOVOR

Kateřina Vlčková

Klaun, herec a autor čtyř desítek cirkusových inscenací, univerzitní profesor, teoretik cirkusu, lékař a zakladatel Sociétés Française de Médecine du Cirque (Francouzské sdružení cirkusové medicíny), Philippe Goudard, přijel v říjnu 2012 do Prahy na Katedru divadelní vědy FF UK jako hostující profesor. Philippe Goudard v rozhovoru představil své názory na současné tendence nového cirkusu a nahlas přemýšlel i o tom, jak dnes o novém cirkuse psát.

Jaký máte názor na cirkusovou kritiku?

Nemyslím si, že je potřeba speciální druh kritiky na cirkus. Nicméně ne všichni si myslí to samé co já. Část mých kolegů má za to, že je potřeba vytvořit speciální cirkusovou kritiku, ale to si nejčastěji myslí ti, kteří cirkusu ne přímo rozumí. Je domyšlivé říci, že já jsem cirkusový odborník, ale za sebe musím přiznat, že divadelní kritiku můžeme na cirkus aplikovat skvěle. Pokud chceme hodnotit cirkusová představení, je potřeba znát souvislosti a pochopit, v čem se cirkus liší od ostatních umění a co s nimi má společného. V malé míře se opřeme o tanec nebo o film; samozřejmě záleží na dané cirkusové inscenaci nebo disciplínách, které se v ní objevují. Analýzu cirkusové inscenace můžeme provádět také skrze scénografii, to funguje velmi dobře. Celé se to ale problematizuje tím, že v cirkuse pracujeme často s různými mechanismy, stroji, nosníky apod. Akrobat využívá scénografii jako nástroj, je často v centru jeho hry.

Myslíte si, že nejlepší kritikové cirkusu jsou ti, kteří se zajímají ovíce druhů umění, divadlo, film, výtvarné umění a podobně?

Ano, jsou to ti, kteří znají hodně uměleckých oborů a estetických přístupů, protože cirkus se skládá z více umění už od dob, kdy se ještě nejmenoval cirkus. Nemůžeme na něj aplikovat jen divadelní dramaturgii nebo jen tanec, to nestačí. Musíme mít pořád na paměti, že je to umění velmi komplexní, různorodé. Proto musíme myslet na to, z čeho se skládá, a těmito prostředky si pomoci, abychom jej mohli popsat. Má generace změnila cirkus na nový, a vytvořila tak nová díla. Další generace se postará o otázku kritiky.

Vidíte v současném novém cirkuse nějakou tendenci, která ukazuje, jakým směrem se bude ubírat? Co Vás vtuto chvíli na novém cirkusu nejvíc baví?

Vidím tolik inscenací, kolik jen mohu, takže bych se snad mohl pokusit současný nový cirkus posoudit. Podle mě existuje v současné době

ta tendence, že je v novém cirkuse čím dál tím víc a víc „tendencí“. To je přesně cirkus. Nikdy se nevydává jedním směrem. Všechny naše popisy současného cirkusu už někdy byly platné. Pro mě je hlavní tendence současného cirkusu ta, že v něm můžeme najít vše – tradiční cirkusy různých kultur, klasický evropský cirkus a také cirkus, u kterého nebudeme vůbec chápat, proč ho někdo nazval cirkusem.

04

TRÉNINK

Pravidelné kurzy cirkusových technik pro děti i dospělé tvoří nedílnou součást CIRQUEONu – Centra pro nový cirkus. Rozděleny jsou do dvou semestrů, zimního a letního, přičemž prázdniny věnujeme festivalům a cirkusovým táborem.

Od února 2013 jsme pokračovali ve vzdělávacím modulu kurzů nového cirkusu, nabídli jsme celkem 15 typů kurzů, z toho 3 pro děti, 1 pro teenagery a 11 pro zájemce starší šestnácti let. Kurzy jsou určeny všem věkovým skupinám a úrovním, od začátečnicků přes pokročilé až po profesionály. Každý semestr se snažíme udělat trochu jiný a zároveň zájemcům dát příležitost více se rozvíjet v jejich oblíbené disciplíně. Nabízíme tréninky žonglování, moderního tance, závěsné akrobacie (šály, lano, hrazdy) až po pozemní akrobacii a Fire Art.

V roce 2013 kurzy probíhaly nejen v prostorách nuselského centra, ale také v TJ Sokol Vršovice a TJ Tatran Střešovice, kde jsme v srpnu zahájili velice úspěšným příměstským táborem CIRKULET. Od podzimu 2013 jsme nabízeli o sedm workshopů více. Rozšířili jsme portfolio trenérů a lektorů cirkusových disciplín a díky školení lektorů profesionalizovali výuku dětí a mládeže.

V loňském roce tvořili náš trenérský tým tyto lektoři: Kateřina Klusáková, Pavla Rožníčková, Jana Ada Kubíčková, Veronika Antonína Rolníková, Lucie Lišková (kurzy pro děti), Jonáš Janků (kurzy pro mládež, závěsná akrobacie, párová akrobacie), Adam Jarchovský, Václav Jelínek (žonglování a kurzy pro děti a mládež), Tomáš Tomsa Legierski (moderní pantomima), Tomáš Pintér (párová akrobacie) Salvi Salvatore (závěsná akrobacie – šály), Tomáš Horáček (Fire Art), Jaroslav Boltnar (pozemní akrobacie). Některé víkendové kurzy vedla také Morgan Widmer (závěsná akrobacie – lano), Stephanie N´Duhirahe (závěsná akrobacie, handstand – stoj na rukou) a Eliška Brtnická (závěsná akrobacie – hrazda)

Na konci každého semestru jsme pořádali v Paláci Akropolis veřejné prezentace našich studentů pod názvem CIRQUEON AKADEMIE, které se uskutečnily ve dnech 21. ledna 2013 a 10. června 2013.

Mimo pravidelnou výuku jsme loni realizovali **Letní cirkusové dílny** pro dospělé. Nabídli jsme našim pokročilým studentům a profesionálům dva intenzivní workshopy pod vedením zahraničních lektorů: handstand workshop s Quimem Gironem ze Španělska a párovou akrobacii a základy banquine s Tibo Brignierem z Francie.

Srpnového čtyřdenního **BootCampu** v TJ Tatran Střešovice se účastnilo 6 dětí.

Trénink a kreativní program byl určený pro děti a mládež mezi dvanáctým a osmnáctým rokem, kteří se chtějí ve své profesní kariéře v budoucnu věnovat cirkusovým uměním. Během týdenního kurzu měli studenti možnost zkusit si podmínky tréninku jako v profesionální cirkusové škole.

V roce 2013 jsme historicky poprvé pořádali příměstský tábor **Cirkulet**, kterého se účastnilo skoro třicet dětí. Na závěr kurzu jsme pořádali veřejnou prezentaci. O úspěchu tábora svědčí, že se nám některé děti na základě tábora přihlásily do pravidelných kurzů.

—

05

—

PODPORUJEME

TVŮRČÍ PROJEKTY

A MLADÉ TALENTY

CIRQUEON – Centrum pro nový cirkus podporuje zejména svým prostorem a poradenským servisem vznik nových inscenačních projektů. V roce 2013 jsme podpořili skupiny, jako Compagnie De Pieds Perchés (Švýcarsko/ČR), Bratři v tricku (ČR), Squadra Sua (ČR), Cirkus TeTy (ČR), Décalages – divadlo v pohybu (Francie/ČR), a vznik nového představení Funebráci souboru Wariot Ideal (ČR). Také podporujeme poloprofesionály, kteří v CIRQUEONU pravidelně trénují, mezi nimi Cink Cink Cirk, Jonáš a Kristýna, Tomáš Horáček, Klára Hajdinová, Duo Bára a Bára, Cirkus Fruktus, Veronika Antonína Rolníková a další.

Jednou z úspěšných novocirkusových inscenací, která vznikla za podpory CIRQUEONU, je Plovárna souboru Bratři v tricku. CIRQUEON umožnil hlavním aktérům, Václavovi Jelínkovi, Adamovi Jarchovskému, Kristýně Vlčkové, a jejich režisérce Veronice Riedlbauchové připravovat inscenaci v prostorách Centra pro nový cirkus v Nuslích. Samotný projekt nejlépe popisuje režisérka v rozhovoru pro britský online Sideshow Circus Magazine:

Základní situace, od které se děj celého představení odvíjí, vychází z velmi jednoduché zápletky, v níž jsou dva muži okouzleni jednou dívkou. Snaží se jí svést, ale to se jim přes veškerou snahu nepovede. Nebylo vůbec snadné jednoduchost fabule v inscenaci udržet. V podstatě nejtěžší bylo vystavět dílčí situace. Cesta k nim vedla přes divadlo. Zde se potvrdil můj přístup k novému cirkusu, ve kterém nerada ukazují techniku pro techniku a nerada stavím číslo pouze pro efektní show. Pro mě je cirkusová disciplína prostředek k vyjádření dramatických situací. Já proto pokaždé kladu otázky, které souvisí s významem: proč hodíš tou kuželkou, proč se otočíš? Nejde jen o to, že vybraný cirkusový trik si o to říká, ale protože všechno, co se na jevišti odehrává, musí mít opodstatnění. Hledala jsem způsob, jak se v kontextu inscenace nového cirkusu zbavit cirkusového čísla, tedy jakési číslovosti. Cílem bylo vytvořit lineární kompozici představení. . .

(celý článek byl publikován v [Deconstructing Circus](#), Sideshow Circus Magazine)

—
06
—

SPOLUPRACUJEME

I V ZAHRANIČÍ

CIRQUEON má mezi evropskými institucemi, které se soustřeďují na nový cirkus, významnou a silnou pozici. Dokazuje to i jeho zvolení do Advisory committee Circostrada Network (Poradní výbor Circostrada Network). Ředitelka CIRQUEONu, Šárka Maršíková, byla v roce 2013 také v dramaturgické radě italského festivalu Mirabilia a zasedala v mezinárodní odborné komisi projektu Circus Next. V CIRQUEONu realizujeme také řadu mezinárodních výměn pro lektory a studenty.

NAŠE PROJEKTY

Circus Next

Společně s osmi partnery čerpáme pětiletý evropský grant v projektu CULTURE, který je zaměřen na inovativní tvorbu mladých cirkusových umělců (původně francouzský projekt Jeunes Talents Cirque se rozrostl do evropských rozměrů). Circus Next podpoří celkem 15 vybraných projektů finančně, rezidenčními pobyty i poradenskou činností. Dalších zhruba 20 projektů získá v období pěti let rezidenční zázemí pro tvorbu.

Tato platforma patří k nejprogresivnějším propagátorům inovativních projektů v Evropě. Circus Next objevuje nové umělce a umělecké skupiny, podporuje originální přístupy a experimenty. Projekty vybírá odborná porota, která aktivně sleduje cirkusové dění; tvorbu studentů cirkusových škol i profesionálů. Díky podpoře CIRQUEONu v roce 2013 požádalo o podporu také 6 českých projektů. Od roku 2012 zasedá v mezinárodní odborné porotě i Šárka Maršíková.

V minulosti Jeunes Talents Cirque, dnes Circus Next, objevil celou řadu nových skupin i jednotlivců, kteří se díky této podpoře stali mezinárodně uznávanými soubory (Compagnie IETO, Crida Company, Sisters atd.). Největším benefitem prestižního projektu je (vedle rezidencí pro laureáty a finanční podpory projektů) mezinárodní zviditelnění všech laureátů. Celá Evropa doslova čeká na premiéry podpořených souborů. Pro rok 2014 je naším strategickým partnerem Plzeň 2015, Evropské hlavní město kultury, ve kterém se budou realizovat především některé rezidence.

www.circusnext.eu

Circus Work Ahead!

V tomto projektu společně s našimi evropskými partnery čerpáme opět podporu v programu CULTURE, v tomto případě dvouletou. Našimi partnery jsou CIRCa Auch (Francie), Les Halles (Belgie) a KIT (Dánsko). Cílem projektu je podpořit distribuci představení mladých cirkusových skupin a výzkum cirkusu v nových regionálních teritoriích. Projekt začal v červnu 2013. Následně se uskutečnilo setkání partnerů ve francouzském Auch, poté společný výběr uměleckých skupin. Ty, které výběrem prošly, budeme v projektu Circus Work Ahead! podporovat.

Jeden z partnerů, belgická organizace Les Halles, pořádala masterclass v oboru vzdušné akrobacie v září 2013. Za CIRQUEON se dílny účastnili Jonáš Janků, Klára Hajdinová a Stephanie N´Duhirahe. Další workshopy a představení jsou plánovány na rok 2014.

www.circusworkahead.eu

ENCI

ENCI (European Network for Circus Interchange) je vzdělávací projekt CIRQUEONU podpořený z programu Leonardo. V rámci tohoto projektu cirkusové organizace z České republiky (CIRQUEON), Velké Británie (Hangar Arts Trust a Circus Central), Belgie (Cirkus in Beweging), Maďarska (Hungarian Juggling Association) a Španělska (Associacio Valenciana de Circ) pořádají workshopy pro profesionální cirkusové umělce a lektory. V prvním roce projektu byly workshopy zaměřené na inovativní žonglování, fyzický kontakt v cirkusovém vzdělávání, vzdušnou akrobacii a klaunérii. Ve druhém roce by se účastníci měli věnovat například cirkusovým hrám, přípravě akreditovaného cirkusového programu na pedagogicky zaměřených vysokých školách, propojení cirkusu a multimédií nebo využití hudby v cirkusových představeních. Projekt obsahuje 24 mobility pro české lektory a cirkusové umělce. Během dvou let bude v jeho rámci zorganizováno 12 workshopů zaměřených na různé obory: od pedagogiky až po kreativní tvorbu.

www.circusworkahead.eu

Circostrada Network

Circostrada Network je evropská platforma pro cirkus a pouliční umění. Sdružuje cirkusové profesionály a profesionály pouličního umění za účelem výměny informací a rozšiřování mezinárodní spolupráce. V současné době tato síť čítá přes 150 organizací z celého světa; výjimkou jsou soubory, ty síť nesdružuje. Circostrada Network hraje klíčovou roli v rozvoji současného cirkusu, pořádá konference a zprostředkovává nepřehledné množství kontaktů a také informací prostřednictvím online publikací.

www.circostrada.org

Caravan Circus Network

Mezinárodní organizace sdružuje dvanáct škol a neziskových organizací ze dvanácti evropských zemí, které se soustřeďují na cirkus pro děti a mládež a social cirkus. Cílem organizace je podporovat a rozvíjet metody a postupy v této oblasti a prostřednictvím seminářů a setkání aktivně rozvíjet diskuzi na téma social cirkusu a cirkusové pedagogiky.

www.caravancircusnetwork.eu

CIRCUS, INCLUSION AND CITIZENSHIP V BRUSELU

REPORTÁŽ

Autor: Adam Jarchovský

Na sklonku léta a v počasí, které důrazně připomínalo, že podzim už neklepe jen na dveře, se konal v Bruselu seminář Circus, Inclusion and Citizenship, který hostila ve svých prostorách École de Cirque de Bruxelles. CIRQUEON, jako čerstvý člen pořádající organizace Caravan Network, nemohl chybět. Za Caravan Network se semináře účastnili zástupci sedmi organizací ze sedmi evropských zemí, dále ředitel a head coach social sekce Cirque du Soleil z Kanady, akademici z Paris Sud University a Catholic University v Lovani a také političtí zástupci Evropské komise a regionální politici. Seminář se dotýkal otázek využití cirkusu jako nástroje pro prevenci sociálního vyloučení a hovořilo se i o možnostech kooperace a podpory z Evropské unie. Dále zde byly prezentovány aktuální projekty organizací Caravan Network a Cirque du Soleil.

Caravan Network je síť, která sdružuje organizace zaměřené na cirkusové vzdělávání, práci s mládeží a social cirkus. V současné době jsou jejími členy organizace z dvanácti evropských zemí. Setkání v Bruselu bylo pro CIRQUEON premiérou. Po tomto setkání si vážím přítomnosti v této síti ještě mnohem více, neboť zmíněné organizace jsou skutečnými lídry na poli Social a Youth (mládež) cirkusu v Evropě.

Směr Brusel vyrazila dvoučlenná delegace z CIRQUEONU, Šárka Maršíková a já. Po příletu do Belgie nás rychle opustila představa, že se za dveřmi letadla často skrývá horký vzduch a prázdninové prostředí. S vřelým úsměvem nás vítal Eleférios, ředitel Le Petit Cirque du Monde a Caravan Network, jeho žena Catarina a pánové profesoři z Université Paris Sud. Během večera dorazila ještě Mia z Cirkusu Cirkör a Taina, kolegyněmi z finského Sorin Sirkusu.

Hned první ráno se k nám cestou z hotelu do École de cirque de Bruxelles přidali Steven a Ulla z Galway Community Circus, Will z Belfast Community Circus a Francesco z rumunské Parada Foundation. Po krátké cestě metrem jsme dorazili na místo. Prostory École de Cirque de Bruxelles nás fascinovaly. Nacházejí se totiž v obřích hangárech ze skla a oceli, uvnitř jsou postavené hned dva cirkusové stany a samotné tréninkové tělocvičny jsou umístěny v čtyřpatrové přilehlé budově. Zadní část je protkána množstvím napnutých ocelových lan.

Ne náhodou se tato škola pyšní přívlastkem European Center of Tightrope Walking (Evropské provazochodecké centrum).

Konference se konala v jednom ze stánů. Po úvodním slovu ředitele Bruselské školy Vincenta Wauterse se k řečnickému panelu posadili politici z Evropské komise a regionální politici, kteří poreferovali o možnostech financování a potenciálu cirkusu jako nástroje proti sociálnímu vyloučení mladých lidí. Během dne se prezentovali i projekty Cirque du Soleil, Le Plus Petit Cirque du Monde, Caravan Network a École de Cirque de Bruxelles. Dovolím si z nich vybrat například prezentaci nové budovy, která se buduje pro Le Petit Cirque du Monde v Paříži a jedná se o vsutku architektonický skvost připomínající šapitó s úctyhodnou výškou dvacet osm metrů. Nabídne tak prostor jak pro profesionály, tak pro mládež. Dalším projektem, o kterém byla řeč, byl Hip Cirq Europ', projekt Caravan Network, který vytváří fúzi mezi urban arts a cirkusem a který je již v plném běhu přes rok a půl. Ostatně o plodech Hip Cirq Europ' jsme se přesvědčili na konci dne, kdy jsme dostali možnost navštívit generální zkoušku představení, které vzniklo v rámci tohoto projektu. Celý den byl zakončen večeří, tvořenou marockými specialitami, a po přesunu k hotelu sklenkou silného belgického piva. Druhý den jsme dopoledne debatovali nad potenciálem uplatnění zejména social cirkusu na univerzitách, což prezentovala Sofie z University of Tampere. Druhým bodem dopoledního programu byla prezentace projektu Trans Formation, který cílí na profesionalizaci Social a Youth cirkusu a vzdělávání lektorů. Dopoledne jsme se vrátili k projektu Hip Cirq Europ', který nám ještě o trochu více přiblížil Eleférios. Na pozdní odpoledne byl pak připraven praktický workshop chůze po laně, který si užila zejména Šárka, mě trochu omezovaly berle. Ale příznám se, že mi to taky nedalo a zkusil jsem balancovat na laně aspoň na jedné noze. Závěrečným dnem byla sobota. Tento den nesl název „Caravan Day“, a jak je z názvu patrné, týkal se zejména otázek kolem samotné Caravan Network. Dopoledne se prezentovali jednotliví členové a bylo inspirující vidět, jak daleko jsou v tomto oboru Cirkus Cirkör, Sorin Sirkus, École de Cirque de Bruxelles nebo La Petit Cirque du Monde. Neméně zajímavá byla prezentace Parada Foundation z Bukurešti, kde pracují se „street kids“ (dětmi na ulici). Asi bych zde mohl vyjmenovat každého člena, protože každý dělá svým způsobem fantastické věci. Ani CIRQUEON v této hvězdné společnosti nezapadl. Nejen, že je nejnovějším členem, ale také nejmladším. Své starší kolegy ale dohání statečně.

FEDEC

European Federation of Professional Circus Schools (FEDEC) byla založena v roce 1998. CIRQUEON se stal členem v roce 2011. FEDEC je síť víc než čtyřiceti profesionálních škol z celého světa. CIRQUEON je členem jako volnočasové centrum pro nový cirkus, takzvaný *partner member*. Cílem federace je pomáhat k rozvoji profesionálního cirkusového vzdělávání.

www.fedec.eu

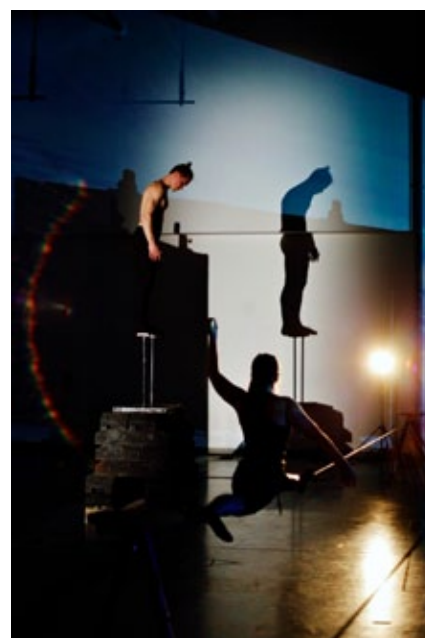
SIBMAS

Mezinárodní organizace SIBMAS byla založena v roce 1954. Cílem organizace je podporovat stálými mezinárodními kontakty mezi knihovnami, specializovanými muzei a specializovanými dokumentačními a informačními středisky výměnu praktických i teoretických zkušeností, koordinovat akce svých členů a umožňovat výměny mezi nimi. Každé dva roky pořádá organizace odborné kongresy, jejichž témata jsou problémy daného oboru.

www.sibmas.org

The Young European Hood

V rámci Youth in Action se cirkusová mládež z CIRQUEONu (Lukáš Bláha Bliss, Zuzana Drábová, Aleš Hrdlička, Filip Zahradnický, Klára Baráková a Kristýna Pospíšilová) zúčastnili mezinárodního projektu The Young European Hood ve Švédsku ve Stockholmu. Akci organizoval Cirkus Cirkör. Celkem 35 mládežníků ze sedmi zemí Evropy společně trénovalo, diskutovalo nad otázkou demokracie a svobody a společně vytvořilo hodinové představení. Uvedli ho celkem dvakrát – jednou v prostorách Cirkusu Cirkör a podruhé jako pouliční představení v centru Stockholmu. Autentický zážitek této výměny sdíleli naši studenti se čtenáři časopisu Reflex (číslo a foto).

MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ CIRKUSOVÉ MLÁDEŽE VE STOCKHOLMU

REPORTÁŽ

Autor: Lukáš Bláha Bliss

Po (ne)náročné cestě z Prahy do Stockholmu a následném odvozu do mládežnické ubytovny, která by ale mohla konkurovat některým zdejšími hotelům v Čechách, jsem se druhý den probudil do krásného dne, sešel do kuchyně a uvědomil jsem si, kde že to vlastně jsem.

Sedmice, která nastoupila předešlý den do letadla a podstoupila hodinu a půl dlouhý let z Prahy do Stockholmu, se znala již dlouho: Kiki, Klárka, Zuzka, Aleš, Filip, Šárka (vedoucí lektorka naší výpravy) a já. Druhý den po příletu jsem vstal a byl okouzlen krásou švédské přírody, obzvlášť jezerem, do kterého jsme se chodili koupat. Ráno jsem šel do kuchyně a ospale mžoural na dav lidí. Slyšel jsem kolem sebe angličtinu, francouzštinu, češtinu a pak i jazyky, které ani mé zcestovalé ucho neznalo.

Sešli se tady lidé ze sedmi zemí: Irsko, Finsko, Česká republika, Francie, Belgie, Švédsko a Lucembursko. První dny jsem si myslel, že mezi námi brzy propukne ponorková nemoc; spolu jsme jedli, trénovali a spali jsme v jedné ubytovně. Nicméně celý pobyt panovala skvělá atmosféra bez sebemenších problémů.

Náš typický den ve Švédsku vypadal takto: ráno snídaně v hostelu, poté jsme všichni společně nastoupili do RättBussu, který nás dovezl do areálu SUBTOPIA. Ten sídlí v bývalých továrnách Sony Ericsson a v centrále Cirkusu Cirkör. Tam jsme se při společné denní rozcvičce (*warm-up*) patřičně nastartovali. Měla ji vždy na starost jiná národnost. Po rozcvičce následoval tzv. *Free-training*, kde jsme měli možnost si jen tak trénovat a využívat možností prostorů Cirkusu Cirkör.

Tyto *free-trainings* doprovázeli workshopy různých lektorů, jak tamní, tak i z různých jiných cirkusových škol. Osobně jsem si vyzkoušel *chinese pole* (čínskou tyč). Díky ní jsem měl obří úsměv na tváři a modřiny po celém těle.

Další zajímavostí byl workshop clowning s místní klaunkou Kamillou. Učili jsme se základy jevištního pohybu a komedie. Pak jsme během volných tréninků měli šanci poprosit o radu či pomoc naše kolegy, anebo někoho z lektorů pohybujících se po areálu. Většina oslovených byla velmi milá a ochotná.

Úžasné bylo i to, že jsme měli šanci trénovat v bezprostřední blízkosti cirkusových hvězd, které zkoušely nová představení, nové

techniky anebo si jenom opakovaly starší kousky. Nezáměrně nás přiměly sledovat je s úžasem. Atmosféra tak byla maximálně inspirativní, protože vidět tolik tvořivých, spolupracujících lidí nás naplňovalo dobrým pocitem.

Po dopoledním programu následoval oběd, během kterého měli lektori malou organizační schůzku a my zase možnost diskutovat o Evropské unii a jejích hodnotách. Ač se tato témata zdála být ze začátku nudná, lektori dělali vše, co bylo v jejich silách, aby nám přiblížili tyto abstraktní pojmy formou cirkusu.

Po druhém dni jsme už začali mít místo dopoledního a odpoledního programu prostor na tvorbu. Rozdělili nás do menších skupin, abychom spolu cvičili čísla na poslední představení. Skupinky většinou obsáhly účastníky z více států. Bylo zvláštní vidět všechny ty různé způsoby a techniky, pomocí kterých se připravuje cirkusové číslo. V průběhu tohoto času už nám dávali lektori více volnosti. Poté jsme předvedli svá čísla přede všemi, abychom byli odměněni někdy užitečnou, jindy zase neužitečnou kritikou.

V žonglérské scéně jsem vystupoval hlavně s Čechy, ale byl tam i Fin a Francouz. Měli jsme možnost zhlédnout opravdu zajímavé výstupy: od pozemní akrobacie inspirované parkourem přes dva jednokolkaře a jejich společný tanec po hrazdaře používající Cyrovo kolo místo hrazdy (z technických důvodů nebylo možné v centru Stockholmu prezentovat závěsnou akrobacii).

Premiéra našeho představení proběhla přímo v prostorách Cirkusu Cirkör, kde jsme denně trénovali. Prostor jsme tak dobře znali. Druhý den nato jsme ale hráli ve Stockholmu, kde do poslední vteřiny hrozilo, že bude pršet. Naštěstí se bouřka zalekla naší hromadné tleskající choreografie připomínající novozélandskou válečnou tuku a po celou dobu představení ani nekápl!

—
07
—

FESTIVALY

A PŘEDSTAVENÍ

CIRKUFF 2013

Mezinárodní festival nového cirkusu v Trutnově

Mezinárodní festival nového cirkusu v Trutnově od roku 2011 pořádá Společenské centrum UFFO v čele s ředitelem Liborem Kasíkem. V nově postavené polyfunkční divadelní budově v centru města, v šapitu i na ulici se každoročně prezentují progresivní projekty nového cirkusu. Na programu nechybí ani premiéry nově vzniklých českých představení a proč hrdě uvádíme festival v naší Ročence? Odpověď je jednoduchá. CIRQUEON má tu čest a od prvního ročníku je součástí festivalu jako programová opora. Do ČR přivážíme každoročně perly evropského nového cirkusu a festival neuvěřitelně rychle získal své nezapomenutelné místo na mapě českých festivalů.

Ve své historii představil festival známé i méně známé české i zahraniční soubory, jmenovitě např. Cirk La Putyka (CZ), La Meute (FR), Compagnie Bam (FR), EaEo (Be), Compagnie IETO (Fr), Paki Paya (BE/ESP), Animal Religion (FIN/ESP), Akoreacro (FR), V.O.S.A. Theatre (CZ), Cirkus Mlejn (CZ), Décálogos (CZ/FR).

V roce 2012 zahájil CIRQUEON spolupráci s Palácem Akropolis. V nové divadelní dramaturgii Paláce Akropolis se po svém nástupu Petr Boháč zaměřil na čtyři základní směry. Jedním z nich je i nový cirkus a CIRQUEON – Centrum pro nový cirkus byl osloven, aby přijal partnerství. Pravidelně naši studenti zakončují své kurzy na jevišti Akropole a v roce 2013 jsme společně uvedli premiéru unikátního projektu Cirkopolis Vol. 1 / Le moment présent.

CIRKOPOLIS VOL. 1 / LE MOMENT PRÉSENT

(premiéra 7. dubna 2013)

Ve spolupráci s Palácem Akropolis se v dubnu 2013 uskutečnil tvůrčí projekt pod režijním vedením francouzského režiséra Albina Warette. Ve zkušebně se sešlo celkem sedm artistů, z toho tři čeští a čtyři zahraniční profesionálové. Společně nazkoušeli bláznivé a energií nabitě představení, které bylo dvakrát uvedeno v Paláci Akropolis.

Koncept projektu, produkci a prostor zajišťoval CIRQUEON – Centrum pro nový cirkus.

Čas pro tvorbu byl velmi krátký. Skupinu vedl Albin Warette, uznávaný francouzský režisér, který svým osobitým přístupem k cirkusovému umění ovlivňuje vývoj nového cirkusu nejen ve Francii, ale i v dalších evropských zemích. Albin Warette už čtrnáct let působí jako lektor v prestižní francouzské cirkusové škole Le Lido (Toulouse). Je zakladatelem progresivní souboru Collectif Prêt-à-Porter, která svým působením významně posouvá hranice vnímání nového cirkusu.

V inscenaci Cirkopolis Vol. 1 / Le moment présent vystupovali Niklas Blomberg (Finsko), Quim Giron (Katalánsko), Laura Terrance (Francie), André Rosenfeld Sznelwar (Brazílie), Eliška Brtnická (ČR), Kristýna Vlčková (ČR), Tomáš Tomsa Legierski (ČR).

ALBIN WARETTE: DÍKY CIRKUSU JSEM VĚDOMĚ PŘÍTOMNÝ V KAŽDÉM OKAMŽIKU SVÉHO ŽIVOTA

ROZHOVOR

**Autor: Šárka Maršíková,
Veronika Štefanová**

Jak je možné, že muž, který začal studovat matematiku, skončil u cirkusu?

Stane se to možná tak, že čísla se najednou začnou jevit jako fádňáky ve srovnání s tím, co nabízí lidský život. Nicméně moje cesta k cirkusu začala u amatérského pouličního divadla, které mě dostalo až na cirkusovou školu Lido. Začal jsem tam vyučovat divadlo. Krok za krokem jsem tak měl možnost zjistit, že divadlo a cirkus jsou dva světy, které jsou propojené a ve kterých chci žít. A matematika se tak začala z mého života pomalu vytrácet.

Co tě na novém cirkuse fascinuje nejvíce?

Především to, že se dnes cirkus nebojí potýkat se všemi svými příbuznými, tím mám na mysli divadlo, tanec i výtvarné umění. Díky tomu, že nový cirkus není plně institucionalizovaný a kodifikovaný, je stále ještě svobodným uměním. Repertoár nového cirkusu se utváří tady a teď. Tradiční cirkus nám už určitý repertoár předal a je teď na nás, jak budeme my utvářet ten současný.

Proč vůbec děláš nový cirkus?

Je to tím, že jsem si jednou zkusil divadlo, a tím i jeden z nejsilnějších a nejvíce návykových zážitků mého života. Taky jsem si díky divadlu zakusil hodně frustrující momenty, kdy jsem ani nebyl schopen vnímat přítomnost. Ztrácel jsem se ve snaze napodobovat, místo toho abych žil. Pro mě je zásadní žít přítomné momenty, ve kterých cirkusový umělec tráví celou svou uměleckou kariéru. On

totiž zasvěcuje přítomnému momentu svůj život. Pokud by si nebyl naprosto vědom sebe a svého těla v daném okamžiku svého uměleckého výkonu, mohl by tak svůj život ohrozit. Díky cirkusu jsem našel vnitřní hlas, který mi napovídá, jak zůstat vědomě přítomen v každém momentu života. Takzvané „tady a teď“ se stává skutečností a já si to s cirkusem intenzivně připomínám. „Tady a teď“, to je jednoduchá formule, která má být hybným motorem každého představení. Protože jedině tak můžeme diváky vytrhnout z jejich latentního každodenního fungování.

Vyučuješ na jedné z nejprestižnějších evropských cirkusových škol. Formuješ tak budoucí generaci cirkusových umělců. Jsi schopen říct, jakou cestou se bude nový cirkus ubírat?

Jsem si jistý, že ta cesta nebude jen jedna. Už i dnes vidíme, kolik debat se rozvíjí

kolem všech těch cirkusů – současný, dnešní, zítřejší, včerejší! Hovoříme o poezii v manéži, poezii v dramatu, estetice i symbolech... Nový cirkus je příliš mladý na to, abychom mu předčasně přisoudili nějaký rámec. Každý umělec má právo rozhodnout se podle daných okolností a podnětů, kterou cirkusovou cestou se vydá. Tyto cesty se nemusí vždy shodovat nebo překrývat.

Který ze svých cirkusových úspěchů považuješ za nejdůležitější a proč?

To, že učím na Lido.

Doprovázet mladé artisty na cestě za jejich uměleckými cíly je radost. Často na této cestě oscilují mezi pochybami a vášní. Navíc se během své pedagogické praxe učím spoustu nových poznatků o cirkusové technice, která vždy přitahovala mou pozornost.

Z hlediska tvorby považuji za velký úspěch existenci a fungování našeho souboru Collectif Prêt à Porter, ve kterém se nám povedlo unikátním způsobem spojit mluvený jazyk s cirkusovými disciplínami.

S mladými artisty a artistkami pracuješ na novém scénickém projektu. Oni spolu na jevišti nikdy nevystupovali. Navíc nemáte mnoho času na přípravu. Jakým způsobem budeš postupovat k finální podobě díla?

Především musíme zjistit, jaké jsou technické schopnosti a dovednosti jednotlivců a jak se spolu na jevišti cítí; taky jak se na jevišti cítí jako individuality. Nemáme čas na analýzu a experimenty, proto se budeme soustředit na přítomný moment, na stav, ve kterém se artisté umělecky nachází nyní.

Budeme pracovat na drobnějších tanečních a cirkusových choreografických útvarech, které pomůžou k vzájemnému seznámení a spojení kolektivu. Zásadní pomůckou je cesta od individuality, tedy od samotného ega ke kolektivu. To znamená, že ego každého bude využito ve prospěch skupiny. Nepracuji proto na propojení čísel, ale spíše se soustředím na energii, která vzniká mezi účinkujícími. Takové tvůrčí bujení pomůže k mnohem přirozenějšímu scénickému tvaru, než kdyby byl předem kalkulovaný. Myslím si, že důležité je pokusit se

a čerstvý kolektiv, který je myšlenkově otevřený a připravený na všechno. Le moment présent také znamená, že představení se bude odehrávat bez příkras a líčidel, jako živý, přítomný a reálný organizmus. Je připraven na sebe vzít všechna rizika. Tato rizika jsou technického rázu, ale jsou to také rizika lidská a morální, protože artisté se budou představovat divákům bez přetvářky. Pro publikum pak bude nejvíce vzrušujícím zážitkem poznání přítomného momentu – na hranici mezi dokonalostí a chybou. To jsou dva přítomné momenty v cirkusovém světě.

vytvořit kolektiv na základě sdílení a důvěry. Nápomocné nám budou samozřejmě i metody, které jsem vyvinul v rámci cirkusových improvizací. V neposlední řadě nám dost nahrává i samotné téma inscenace.

Proč vlastně téma CIRKOPOLIS vol. 1/Le moment présent

Cirkopolis byl nápad CIRQUEONU a Le moment présent znamená to, že sami za sebe budeme hájit náš mladý

Pak budou mít i diváci možnost zažít výjimečné přítomné momenty, nikoli momenty přehrávané či reprodukové. A právě tyto momenty jsou naší hybnou silou, která nás posiluje i oslabuje, která nám pomáhá přemáhat strach i zranitelnost. V této inscenaci se riziko pojí s rizikem. Uvádíme cirkus v divadle, ve velmi krátkém čase a s lidmi, kteří nehovoří stejným jazykem. Této výzvě se postavíme zpříma a s úsměvem, to umíme přeci nejlíp.

CIRKOPOLIS I. ANEB POTKALI SE V AKROPOLI

RECENZE

Autor: Eliška Jílková

Několik národností, několik disciplín a jen několik dnů pro nácvik inscenace, jejíž jedinečnost spočívá nejen v multikulturním složení artistů, ale především v jednom jediném a neopakovatelném uvedení.

Představení začalo úplnou tmou, do níž se ozvala hudba. Jednotvárné zvuky přerušilo několik přidružených plesnutí čehosi o zem. Ze tmy se náhle vynořili tvorové, kteří svým pohybem připomínali píďalky. Centrem jejich pozornosti byla postava stojící na židli ve středu jeviště; Tomáš Tomsa Legierski, svým líčením připomínající klauna, s nadhledem a zájmem sledoval úsilí píďalčích se tvorů. Našpuhlenými rty vytvářel zvuky, jimiž ostatní akrobaty v danou chvíli (a během večera ještě několikrát) jako demiurg ovládal. Zároveň hrou na moždír vytvářel táhlou melodickou linku, kterou přerušovalo jen pískání dětských hraček. Zdálo se, že pískání vycházelo z plazících se akrobatů.

Ještě než měli tyto kroutící se lidské píďalky šanci dosáhnout cíle svého pohybu, Tomáš Tomsa Legierski na moždír zaklepal a veškerý pohyb ukončil. Akrobaté vzápětí vyskočili a společně s klaunem se snažili najít si partnera, aby se s ním v objetí mohli pohupovat v rytmu reproduované hudby, která se právě rozezněla sálem. Jeden akrobat však zůstal sám. Tato úvodní scéna nastolila základní situační schéma, které režisér během představení aplikoval ve čtyřech různých obměnách.

Prostá, jednoduchá, a přitom dynamická rituální část byla jedna z mála, v níž herci fungovali jako jeden celek. Jakoby v těchto momentech mezi jednotlivými účinkujícími nepanoval žádný rozdíl. I tmavě oděný klaun s rozčepýřenými vlasy, napudrovanou tvář a s tmavými kruhy kolem očí nepůsobil v daný rituální moment jako nedotknutelný vůdce. I on totiž mohl skončit bez partnera.

Celý koncept působil jako rituál; nejdříve všechny akrobaty sjednotil a poté zase rozdělil. Vyvržený jedinec poté v několika minutách předvedl to nejlepší, čeho byl fyzicky schopen. Jednotlivé akrobatické vstupy navíc oživovali komickými scénkami ostatní akrobaté. Rivalita mezi akrobaty nevládla, ale určitá dávka soutěživosti jim stejně nechyběla. A pokud soutěživost propojíme se zvědavostí a smyslem pro humor, vznikne půvabné představení, které baví umělce i diváky.

Takto strukturovaný dramatický koncept umožnil každému účinkujícímu předvést herecké, pohybové a v neposlední řadě také improvizaci schopnosti. Akrobacie byla sice jedním z hlavních komunikačních kanálů, jak mezi akrobaty, tak i mezi účinkujícími a diváky, režisér se ale snažil potlačit čirou fyzickou exhibici. Proto omezil artistické prvky, které by narušily hravou atmosféru inscenace. Představení Cirkopolis vol. 1 / Le moment présent tak ve finále působilo jako mozaika scénických obrazů hravých akrobatů.

Eliška Brtnická předvedla suverénní sólový výstup, v němž obsáhla ekvilibristiku i skoky. Vše vtipně komentovala, jako by svými výkony překvapovala i sama sebe. Ostatní artisté její nadšení a radost z úspěchu podněcovali i oceňovali. Laura Terrance vyčnívající z řady pestrobarevným kostýmem, předvedla několik náročných cviků bez známek zaváhání, ke škodě akrobatického čísla však bez lehkosti a dynamiky. Finský cirkusový umělec Niklas Blomberg, multiinstrumentalista a hudebník, byl (společně se španělským kolegou Quimem Gironem a českým mimem Tomsou Legierskim) nejoblíbenějším interpretem inscenace. Ačkoliv Quim Giron na sebe již od počátku strhával pozornost svojí uměleckou všestranností, pohotovostí a smyslem pro humor, jeho finský kolega celý svůj výkon okořenil přirozeným smyslem pro komiku.

Režisér Albin Waratte nechal každého artistu předvést naplno, co dovede, a přitom ponechal velký prostor pro improvizaci, která představení dodala spontánní výraz a svěží atmosféru. Zjevná byla práce s dynamikou inscenace, a to střídáním pevných rituálních částí, společných částí, výstupů jednotlivců i využitím takzvané čtvrté stěny.

Díky Cirkopolis vol. 1 / Le moment présent vznikl jeden večer plný humoru i virtuózních artistických kousků. Cirkopolis vol. 1 / Le moment présent je v České republice prvním projektem, který dle názvu slibuje i pokračování. Představení Cirkopolis potvrdilo odvahu i umění režiséra, který citlivě vedl všechny účinkující k jejich jedinečné a vlastní výpovědi o tom, co pro ně znamená tady, teď a společně.

—
08
—

SOCIAL CIRKUS

Social cirkus je významnou aktivitou CIRQUEONu, který do ní zapojil několik českých i zahraničních partnerů. Členem social cirkus týmu CIRQUEONu je i Adam Jarchovský, který v současnosti už patří k předním odborníkům a lektorům.

Social cirkus je dynamicky se rozvíjející forma práce, která využívá cirkusové umění jako prostředku k dosažení kladných výsledků v sociální a psychické stránce osobnosti a v motorických dovednostech¹. Myšlenka social cirkusu začala vznikat v jižní Americe, kde cirkusoví profesionálové učili děti a mládež z ulice (tzv. street kids). Social cirkus se ukázal jako úspěšný v prevenci kriminality a jiných sociálně patologických jevů. Principy sociálního cirkusu se začaly rychle šířit po světě, vznikaly cirkusové školy se zaměřením na práci s mládeží. Social cirkus se neprofiloval jen jako volnočasová aktivita, ale svůj potenciál dále rozvíjel.

Social cirkus nabízí celou škálu činností – žonglování, akrobacii, klaunérii, tanec i hudbu. Tyto činnosti jsou rozličné a každý si může najít to své. U žonglování to je především trpělivost, píle, soustředění a koordinace. Akrobacie vyžaduje důvěru ve své tělo, jeho znalost, důvěru v partnera i trenéra. Klaunérie je o pozitivním přístupu, optimismu, umění udělat si ze sebe legraci a nebrat se moc vážně. Ač jsou aktivity různé, prostor a prostředí je stejné – cirkus. Právě díky své otevřenosti a přístupnosti se cirkus stal výborným nástrojem pro práci s různými skupinami.

Lektor z pozice neformální autority zastává celou škálu rolí. Mezi ně patří: dospělý, přítel, trenér i sociální pracovník. Propojení těchto rolí dává lektorovi možnost účinně působit na mládež a využívat svých znalostí a dovedností k celkovému pozitivnímu vývoji žáků.

Mládež není jedinou cílovou skupinou social cirkusu. Metoda naša terapeutické uplatnění také při práci s mentálně a fyzicky hendikepovanými lidmi a dalšími skupinami. Další uplatnění našel v komunitní práci.

CIRKONET

Česko-slovenská síť CIRKONET vznikla organicky z potřeby několika cirkusových skupin aktivně působících v České republice a na Slovensku. Jejím cílem je si v rámci social cirkusu navzájem předávat zkušenosti, odborné znalosti, metodiku a kontakty.

CIRKONET je v současné době neformální platformou, která funguje především prostřednictvím osobních setkávání.

Hlavními cíly CIRKONETu je sdílení a výměna informací z oboru pomocí webového portálu www.cirkonet.cz. Členové se chtějí setkávat a pracovat s mladistvými, psychiatricky nemocnými,

¹ JARCHOVSKÝ, Adam a kol. Etický kodex lektorů social cirkusu [online]. 1. vyd. Praha: CIRQUEON – centrum pro nový cirkus, 2014 [cit. 2014-09-12]. Dostupné z: <http://www.cirqueon.cz/cs/knihovna/online-publikace/item/908-eticky-kodex-lektoru-social-cirkusu>

mentálně a zdravotně postiženými, se seniory a používat k tomu cirkusovou techniku i metody vycházející ze sociologie, psychologie a pedagogiky.

Platforma je otevřená dalším partnerům!

V roce 2013 jsme uspořádali jedno setkání platformy ve spolupráci s Plzní 2015 (Evropské hlavní město kultury). Během víkendového kurzu jsme se probírali tématem **HendiCirk** a na nedělní část programu přijal pozvání švédský žonglér Petter Wadsten, který vedl tříhodinový kurz žonglování a metodiky žonglování.

www.cirkonet.cz

CIRKUS NASLEPO

Pilotní workshop pro zrakově postižené realizujeme ve spolupráci se sdružením Okamžik. Díky podpoře z projektu Mládež v akci jsme mohli od října 2013 zahájit pravidelné kurzy pro zrakově postižené – dospělé i teenagery. Tato výuka je velmi náročná a nikde v Evropě neexistuje žádná metodika. Kurzy pro zájemce od třinácti let probíhají dvakrát týdně v prostorách CIRQUEONu v Nuslích a v TJ Tatra Střešovice. Oba kurzy vedou zkušení lektori Katka Klusáková a Adam Jarchovský, kteří se ve své praxi dlouhodobě věnují social cirkusu. Tyto kurzy jsou vždy výzvou jak pro nové studenty, tak i pro trenéry, kteří musí měnit metodologii výuky a vytvářet naprosto specifický pedagogický manuál.

Velmi často se setkáváme s názorem, že lidé se zrakovým postižením přeci nemohou dělat cirkus. Naším lektorům a kurzistům se však na každé lekci daří tyto mýty bořit a jde jim to opravdu skvěle. Náplní kurzů je především kontaktní žonglování, při kterém se předměty nevyhazují do výšky, ale pohybuje se s nimi po těle bez ztráty kontaktu, dále pozemní, ale i závěsná akrobacie. Jeden ze studentů se specializuje na balanční techniky, nyní ho nejvíce zaujalo provazochodectví.

Cílem je vytvořit kontinuální dlouhodobý vzdělávací projekt pro lidi se zrakovým postižením. Pokud budou mít kurzisté v budoucnu zájem o vystoupení, mohlo by ve spolupráci s dalšími studenty CIRQUEONu vzniknout i delší představení. Start projektu se podařil díky dotaci z programu Mládež v akci. Na konci roku 2013 se nám podařilo získat prostředky od individuálních dárců, našich fanoušků a sympatizantů, prostřednictvím crowdfundingové platformy Hithit, a zachovat tak kontinuitu projektu. Za podporu projektu pak mohli přispěvatelé získat i speciální odměny, jako jsou například Rande naslepo nebo Zkušební hodina Cirkusu naslepo.

Náplní kurzů je tedy kontaktní žonglování, akrobacie (pozemní i závěsná), kouzelnické triky, ekvilibratika a další. Když vše půjde dobře, chtěli bychom časem vytvořit představení, ve kterém by vystupovali „cirkusáci“ se zrakovým postižením společně s těmi, kteří vidí.

EDUCIRCATION

EDUCIRCATION je mezinárodní projekt zaměřující se na vzdělávání lektorů či profesionálů (trenérů), kteří působí v oblasti nového cirkusu. V prvních dvou letech (2010–2012) proběhly workshopy zaměřené na zlepšení metodiky vzdělávání v oblastech závěsné akrobacie, propojení divadla a cirkusu, žonglování a social cirkusu. V rámci svého zaměření se akrobaté vzdělávali ve Valencii, žongléři v Berlíně, divadle v cirkuse se věnovali v Budapešti a závěsné akrobacii v Bristolu.

Pražský workshop na téma „social circus“ připravený CIRQUEONem se uskutečnil v bohnické psychiatrické léčebně. Vzhledem k nadšení lektorů i účastníků pražského workshopu jsme se s ostatními partnery dohodli, že další pokračování EDUCIRCATION bude na téma social cirku. Partnery projektu jsou: Associació Valenciana de Circ (ES), Hungarian Juggling Association (HU), The Invisible Circus (UK), Jonglier Katakomben gemeinnützige (DE). V navazujícím projektu SOCIAL EDUCIRCATION přibyl ještě belgický partner Cirkus in Bewegung (BE).

SOCIAL EDUCIRCATION

SOCIAL EDUCIRCATION je mezinárodní projekt vzdělávání lektorů v oblasti sociálního cirkusu v roce 2013 až 2014. V listopadu 2012 se v Praze sešli koordinátoři zastupující všechny partnery, aby naplánovali harmonogram workshopů a jejich zaměření. V roce 2013 proběhlo pět z nich, šestý se uskutečnil na jaře roku 2014. Všichni partneři přizvou do projektu neziskové organizace, které pracují s vybranou skupinou lidí. První program organizovali partneři ze Španělska ve valencijském diagnostickém ústavu, kde lektori místním teenagerům pomáhali při přípravách cirkusového festivalu. V Budapešti se workshop přesunul do věznice. Organizátoři se totiž chtěli věnovat tématům viny a trestu, samoty nebo třeba klaustrofobii. Anglický partner The Invisible Circus už od ledna 2013 pracoval s dětmi etnických menšin. Cirkusové hodiny v Bristolu, kde The Invisible Circus sídlí, vyvrcholily společným mezinárodním workshopem, v rámci kterého vzniklo společné představení dětí a cirkusových profesionálů. V Berlíně si jako hlavní téma vybrali „street kids“ a zapojili do něj děti žijící bez rodičů nebo v pěstounských rodinách. Pražský workshop navázal na spolupráci s bohnickou psychiatrickou léčebnou, a připravil tak další velký cirkusový workshop pro desítky pacientů. Poslední z řady workshopů se konal v belgické Lovani. Místní cirkusová škola Cirkus in Bewegung se zaměřil na rodinný cirkus a jeho využití v terapii v nefunkčních rodinách.

Partnery projektu jsou: Associació Valenciana de Circ (ES), Hungarian Juggling Association (HU), The Invisible Circus (UK), Jonglier Katakomben gemeinnützige (DE) a Cirkus in Bewegung (BE).

LEKTOŘI PÍŠÍ O SOCIAL CIRKUSU

ZA SOCIAL CIRKUSEM DO ŠPANĚLSKA

Autor: Adam Jarchovský

Když v listopadu 2011 začínal pražský workshop sociálního cirkusu v rámci prvního ročníku mezinárodního projektu EDUCIRCATION, málokdo tušil, že bude i druhý ročník. Ohlasy na práci s pacienty v psychiatrické léčebně nadchly zahraniční centra. Jelikož se CIRQUEON soustavně věnuje problematice social cirkusu, netrvalo dlouho a společně se španělskou Associació Valenciana de Circ se stal hlavním strůjcem druhého ročníku EDUCIRCATION. Jeho tématem byl právě social cirkus.

Valencie odstartovala sérii workshopů social cirkusu, které se kromě Španělska uskutečnily ještě v Maďarsku, Belgii, Anglii, Německu a České republice. Každá destinace si vybrala svou cílovou skupinu. Valencie svůj workshop věnovala práci s mládeží do 18 let.

Vedoucí workshopu byli zkušení lektoři social cirkusu z barcelonského Ateneu Popular 9 Barris, které jsme znali již z červnového workshopu v Alicante.

U snídaně se začaly objevovat tváře kamarádů z listopadového workshopu v Praze. Setkání to bylo velice příjemné, vždyť ze „staré pražské party“ tu byla Hobbit z Anglie, Claudio a Tina z Německa, Pumba z Maďarska a samozřejmě Rubén z Valencie. Ale byli tu i jiní, kteří se nám známými tvářemi teprve měli stát. Zejména Jan z Belgie nám během týdne dost padl do noty.

Rubén nás po snídani odvedl na místo našeho dopoledního programu. Tam se skupina rozrostla o lidi z Associació Valenciana de Circ, kteří s námi měli strávit příštích pět dní workshopu.

Mezi nimi byl i Nacho, Victor, Gonzalo a Jorge, kamarádi z berlínského workshopu žonglování z prvního ročníku EDUCIRCATION. Prostě skvělá parta!

Byl to nabitý týden. Každý den měl totožnou strukturu. Ráno snídaně na hostelu, přesun do komunitního centra na teoretický blok, oběd a další přesun, tentokrát na praktickou část, která se odehrávala v církevním zařízení. To má ekvivalentní funkci jako nám známé výchovné ústavy, řečené „pasťáky“. Skupina byla tvořena asi dvaceti lidmi, kteří se rozdělili na další tři skupiny. Jedna se věnovala žonglování, druhá akrobacii a třetí ekvilibristice a hrazdám. Ústav měl rovněž tři výchovné skupiny. První byli chlapci 14–16 let, druhá chlapci 16–18 let a třetí dívky 14–18 let. Takto workshop probíhal čtyři dny a ten čtvrtý byl završen gala show mladých účastníků. Věřte nebo ne, ale už po čtyřech dnech jsme si vychovali zdatné jednokolkaře., kteří předváděli úchvatnou krasojízdu. Taky žonglérské duo s míčky a žongléry s diaboly, kteří je metali vysoko, až nad pětimetrovou zeď. Gala show obsahovala i číslo na hrazdách a rola bola. Doslova dechberoucí bylo vystoupení nejlepších akrobatů. Viděli jsme neskutečné výkony a spoustu upřímných úsměvů na tvářích dětí, nás, zaměstnanců ústavu a dalších diváků.

Všichni jsme si práci v církevním zařízení moc užili a vychovatelé, včetně ředitele, nešetřili pochvalami. Konstatovali, že již dlouho nebyly tyto děti tak ponořené do nějaké činnosti. Associació Valenciana de Circ slíbila navázaní spolupráce a vytvoření pravidelných kurzů. Workshop ve Valencii opět dokázal, jak univerzální metodou social cirkus umí být a jak umí pozitivně ovlivňovat účastníky, a to i v rámci krátkodobých akcí.

Děti již dlouho nebyly tak ponořené do nějaké činnosti.

ETHNOCIRKUS V SAJOKAZE ANEB JAK SE ŽIJE V GHETTU

**AUTOR: Kateřina Klusáková,
Pavla Rožničková**

Jak poznáme partu cirkusáků na rušném nádraží Keleti pályaudvar v Budapešti? Stačí se zastavit, rozhlédnout a najít tu nejdivnější skupinku. Zásah do černého hned na první pokus!

První vlak, učíme se maďarsky, následuje přestup. Druhý vlak, alespoň že se vejdem, a opět přestup. Třetí vlak, místní motoráček, pak už čekáme jen koňské povozy. Ty ale nepřijely. Do Sajokazy přicházíme těsně před setměním pěšky. CIRQUEON netušil, kam nás to vyslal.

Projekt EthnoCirkus je opravdu zaměřen na praktickou sociální práci. Nejedná se pouze o výuku cirkusových dovedností, ale především o splynutí, integraci a přežití (nikoli našich studentů, ale nás) v malebném prostředí autentického romského ghetta. Cirkus zde opravdu není cílem, ale prostředkem. My jsme navíc měli svoji vlastní živou kapelu, posbíranou z ulic Budapeště. Původ muzikantů ale sahal do Švédska, USA i Maďarska.

Na konci této klasické maďarské vesnice leží „buddhisticko-montessoriovská škola“ určená především pro děti a mládež romské komunity. Za ní začíná divočina ghetta bez kanalizace, pouličního osvětlení (místo toho hoří velké ohně), plotů a bez servítek. A tam jsme to zapíchli i my. Náš „Laud house“, zhruba se dvěma místnostmi, třemi okny (každé s minimálně dvaceti dětmi visícími na mřížoví), patnácti lidmi spícími na zemi, gaučích a stolech, neustálý hluk, který vytvářeli obyvatelé mlácením na okna, křikem nebo klasickým pozdravem: „Fuck you, bitch!“ Ten jsme po pár dnech převzali s odpovědí „Fuck you too!“ nebo ve variantě „Yeah, fuck me!“

Naši „guys“, tedy skupina účastníků, se skládala ze sedmnácti romských teenagerů ze Sajokazy a dalších dvou okolních vesnic. Všichni se jmenují Richi; po pár dnech je už rozlišujeme jako: Clean Richi, Tall Richi, I can do everything Richi a podobně.

Ráno společná snídaně, dopoledne se trénuje, co kdo chce a může – žonglování, rola bola, hand-to-handka, akrobacie. Potom následuje oběd ve školní jídelně. Odpoledne probíhá další trénink či muzikantsko-anglická hodina, která pro nás znamená čas na reflexi, hodnocení, plánování, řešení a cigárka. V rámci společné večere a večerního programu se koná trénink, oslava narozenin a prezentace jednotlivých zemí. Jako první měla prezentovat Belgie a Velká Británie. Některé prezentace se musely odsunout na dobu neurčitou. Ale poslední večer jsme belgickou čokoládu přeci jen dostali. A nechyběl ani táborák. Po celou dobu všude hrají jedno až tři „živá rádia“, mezinárodní a neumlčitelná. Na škole se kromě buddhistů vyskytuje také Santa Claus, který zde dobrovolně vyučuje. Jmenuje se Finn a je to Fin. Hned druhý den po obědě nám přinesl tašku dobrot, abychom měli sílu, a vybavil nás i nezbytnými radami ohledně drog. Co byste si jiného od Santy k Vánocům mohli přát.

Bohyní celého pobytu byla Suzi, místní droboučká blondýnka, která jedním úsměvem zkrátí patnáct potetovaných a ocvočkovaných chlápků na trestné výpravě. A během pěti minut vše otočí v milé potřásání rukama. Bohužel i toto k životu v ghettu patří a přes veškerou snahu a sílu jsme poslední večer museli vyklidit náš squat a utéct do bezpečí areálu školy se zákazem vycházení na ulici.

Druhou, a to veselejší stranou mince je obrovská srdečnost a bezprostřednost obyvatel, úsměvy, smích a radost, která vládla přes den na ulicích vesnice. Velmi rychle se povedlo

Druhou, a to veselejší stranou mince je obrovská srdečnost a bezprostřednost obyvatel, úsměvy, smích a radost, která vládla přes den na ulicích vesnice.

přenést energii a atmosféru bláznivých cirkusáků i na naše „guys“, kteří se po třech dnech byli schopni vyzout z bot, sahat na sebe a objímat se. Dokonce trénovali i samostatně ve volném čase, před snídaní nebo večeří. Sami pak učili své vrstevníky a kamarády z vesnice různým kouskům.

Pětidenní trénink jsme zakončili dvěma společnými představeními. V pátek jsme navštívili Rizlu (vesnice zhruba 50 kilometrů od Sajokazy), kde jsme vystoupili v místním kultúráku. Maličká místnost byla přeplněna diváky k prasknutí a díky tomu se veškeré zdi i podlaha, pokryté dlaždičkami, okamžitě orosily, a staly se tak pro nás jedním velkým vlhkým kluzištěm. Náš „Cigány Cirkus“ se změnil v „Cirkus on Ice.“

Druhé vystoupení v sobotu pro Sajokazu mělo být v našem krásném šapitó, 11 metrů vysokém a 25 metrů širokém. Ale šapitó to nebylo. První pokus o záchranu před deštěm proběhl v noci ze čtvrtka na pátek. Po asi hodinové akci celého EthnoTeamu jsme slavili tancem a zpěvem při svitu čelovek, absolutně promáčení a špinaví, ale spolu a šťastní! Když jsme ale v pátek všichni skotačili na pódiu v Rizle, krátká bouřka strhla a totálně roztrhala a zničila náš světský stánek. Minuta smutku a bolesti a následně hodina dvacet precizní spolupráce EthnoTeamu. Nechtěli jsme nechat ani kolík napospas sběrným surovinám!

Závěrečné představení se tak muselo uskutečnit venku na louce. Všichni naši guys předvedli s maximálním nasazením svá čísla, vše doprovázeno kapelou, sluncem, smíchem, ale i házením trávy, hlíny a ve finále i dětí. Jakožto skvělý stagemanager a průvodce celými tréninky se zjevil zničehonic principál cirkusu (nikdo neví jakého, nikdo mu navíc nerozuměl, ani Maďaři). Všem radil, podal pomocnou ruku, a k tomu přidal usměvavý obličej pana Brambory.

Po asi hodinové akci celého EthnoTeamu jsme slavili tancem a zpěvem při svitu čelovek, absolutně promáčení a špinaví, ale spolu a šťastní!

DALŠÍ EDUCIRCATION PÁRTY, TENTOKRÁT Z BERLÍNA

Autor: Kateřina Klusáková

Mobilita s mobilitou se sešla a ejhle, je tu září, a to znamená další zahraniční workshop. Organizační klaunský nos si tentokrát nasadila německá strana a v roztomilém rodinném prostředí maličké německé vesničky u Berlína se zase sjela bezva parta cirkusáků z celé Evropy. Na setkání jsme se zaměřili na práci s lidmi s downovým syndromem.

Nevím, jak to máte vy, ale ve mně přeci jen toto genetické vybavení vyvolá řadu předsudků a stereotypních představ. Tedy vyvolávalo! To, jak se nám představili a co nám předvedli děti a umělci ze Sonnenstich Circusu, mi málem vykloubilo čelist.

Michael a Katharina, kteří vedou třikrát týdně cirkusové hodiny s dětmi a dospělými, nám po celý týden představovali svůj svět, svoji filozofii, způsob práce, tempo, předávali nám své zkušenosti a přiměli nás dívat se na všechno z mnoha různých úhlů pohledu.

Začali jsme tím, že jsme si vysvětlili, že nejde o social cirkus, nejde o postižené lidi. Pracují s umělci, se skupinou umělců, s kolektivem osobností a vytvářejí cirkusová představení. Celým týdnem proplouvala polemika o tom, co to vlastně je postižení. Čím to vzniká, že společnost nemá dostatek trpělivosti, aby otevřela oči, duši a nastražila uši. V neustálém shonu hází lidi do škatulky – hendikep. Přitom důraz by se neměl klást na to, co lidé s downovým syndromem nes-tíhají nebo nechápou, ale naopak na to, v čem jsou speciální, co my jim můžeme jenom závidět; jejich pohled na svět, čistotu projevu radosti, vzteku i smutku, obrovskou soudržnost a velkou náklonnost a lásku ke kamarádům a členům skupiny, také přejícnost a obětavost.

Během pohybově-tanečních a akrobatických dílen jsme si prošli cvičeními a metodikou, kterou Michael a Katharina uplatňují na svých hodinách. Sice jsme na to neměli roky

ani měsíce, ale i za těch několik hodin v nás to podstatné zůstalo.

Kladli jsme si otázky:

Jak vytvořit prostředí, kde se mým svěřencům bude dobře pracovat a kde se budou cítit bezpečně?

Jak změnit sám sebe, aby mnou podávané informace byly srozumitelné a krystalicky čisté?

Jak nedávat zbytečně mnoho informací, ale stavět všechno pomalu a postupně, atom po atomu?

Jak převzít zodpovědnost za výchovu všech lidí, se kterými se setkávám?

Jak odložit své ego a trpělivě vnímat, co ode mě moji svěřenci právě teď potřebují?

Jak vždy hledat něco za pohybem, ne jen pohyb samotný, ale kvalitu pohybu, jeho jádro?

Jak skloubit pedagogiku, umění a techniku v nekonečné spirále?

Jak se dívat na všechny lidi i situace bez předsudků?

Jak nemusíme nikam pospíchat?

A tak jsme si hráli, a běhali, a plazili se, a váleli se přes záda, tahali se za nohy i za ruce. Taky jsme se odstrkovali, chodili dokolečka a potkávali se, poskakovali a tancovali, balan-covali a chodili na válcích. Taky jsme dělali vláčky a vyprávěli si příběhy, představovali si a společně snili, a pak si navzájem četli. A za každým zvednutím ruky, za každým položením chodidla na zem, byl smysl a struktura a motivace a nekonečná síť navazujících dalších pohybů a rozvíjených kompetencí, schopností i dovedností. Stačí jen pořádně otevřít oči!

Během tříhodinového tréninku dospělé skupiny jsme najednou se zamrkním zjistili, že ani ne po dvaceti minutách jsme všichni roztroušeni po tělocvičně, házíme si s diaboly, tančíme na chůdách, vytváříme choreografie, provádíme párovou akrobacii a trénujeme na hrazdách. Báječný, otevřený, naprosto soustředěný, dlouhý trénink v tvořivé atmosféře plné podpory a smíchu, navíc se skvělými lidmi. Děkujeme za přijetí a za objetí!

**Za každým zvednutím
ruky, za každým položením
chodidla na zem, byl smysl.**

EDUCIRCATION BRISTOL

Autor: Adam Jarchovský

Při výstupu z letadla na malém bristolském letišti si nešlo nevzpomenout na reklamu na lak na vlasy, ve které modelčín účes odolává rozmarům počasí na různých letištech světa. Tak jako její účes i naše kníry se popraly se silným větrem v Bristolu, a zůstaly tak v perfektní kondici. A že to nebyl vítr jen tak ledajaký. Anglie byla totiž v očekávání velké bouře, dokonce ověněna přívlastkem „Bouře století“. Bouře do Bristolu našťásti nedorazila, a tak nic nemohlo ohrozit start workshopu.

Ten však začínal až v pondělí a před námi byl ještě nedělní večer. V hotelu jsme se potkali s Beou, účastnicí z Maďarska, která byla na místě jako první. Seznamování jsme neodkládali a nad sklenkou piva jsme se do něj pustili. Společnost nám dělali dva šílení učitelé angličtiny, které zdobil make-up z halloweenské párty noci minulé. Naši seanci vyrušil až telefonát od Rady, hlavní hostitelky workshopu, která nás zvala na show do cirkusového stanu. Neodmítli jsme a nelitovali. Show kloubila prvky hip hopu a parkouru a stála za vidění. A hlavně nás definitivně naladila na cirkusovou atmosféru, která prostupovala celým týdnem.

Druhý den ráno se naše parta sešla v hale, která se měla na celý týden stát naším pracovním prostorem. Z nám známých tváří tu byla především Hobbit a Rada z Anglie a Rika z Belgie. Přibyli Markela a Panos z Řecka, již zmíněná Maďarka Bea, Španěl Dany, Paul z Belgie a z domácích Vix, Tess, Araceli, Rugine, Bacs, Emily, Sofi, Enzo a naše charizmatická vedoucí Holly. Podtrženo sečteno celá parta čítala dvacet hlav. První den nám ještě scházela česko-německá výprava Götz a Katka, kteří dorazili druhý den.

Každý den se skládal ze dvou částí. V dopolední části jsme pod vedením Holly ochutnávali

klaunské umění prostřednictvím mnoha zajímavých cvičení. Praktickou odpolední část jsme trávili s dětmi. Holly jako klaun zasadila své umění do kontextu dramaterapie a její vedení nepostrádalo ani potřebnou odbornost. Dopolední a odpolední část oddělovala polední pauza, kterou jsme vždy a moc rádi vyplnili nákupem oběda v nedalekém pakistánském bistro. Spokojení s plným žaludkem jsme čekali na naši cílovou skupinu – děti imigrantů z Pákistánu, Indie, Rumunska, Afriky, Itálie a Irska. Celý týden směřoval k páteční show, která byla laděna do halloweenské tematiky. Na různých stanovištích si děti mohly vyzkoušet žonglování, pozemní či závěsnou akrobacii, hoopy (obruč), lano či chůdy. Po prvních dnech už jednotlivá stanoviště měla své stálé žáky a každý pracoval, jak nejlépe uměl, na své části plánované show.

Workshop v Bristolu neměl jen denní program. Rada nás nešetřila ani večer. Během týdne jsme měli možnost vidět show místního The Invisible Circus a také světoznámou Slava's SnowShow, kam jsme měli díky Hobbitovým známostem téměř volný vstup. Představení to bylo nezapomenutelné.

Ani jsme si to neuvědomili a už byl pátek. Od ranních hodin byla příprava show v plném proudu. Jakmile dorazily děti, začalo divoké zkoušení – kostýmová zkouška, generální zkouška, make-up a pak jen očekávání, která byla prostoupena nervozitou mladých performerů. Do poslední chvíle se nám podařilo udržet diváky za dveřmi a pak to začalo. Diváci vstoupili do haly za doprovodu chůdařů. Pak přišla na řadu jednotlivá čísla na různých stanovištích. Transylvánští upíři se houpali na šálách, akro-kostlivci stavěli pyramidy, vlkodlak Musa na chůdách předváděl triky s talířem za podpory svých kumpánů a konečně žonglující upíři a zombie vyhazovaly diabola a flowersticky. Hrůzostrašnou show diváci ocenili předlouhými ovacemi a nás všechny naplnila radost z odvedené práce. Povedlo se!

**Hrůzostrašnou show diváci
ocenili předlouhými ovacemi
a nás všechny naplnila
radost z odvedené práce.**

—
09
—

PRO CIRKUSOVÉ

KNIHOMOLY

Knihovna a dokumentační centrum je dalším CIRQUEON unikátem avšak unikátem v celé České republice. CIRQUEON – knihovna a dokumentační centrum je odborná veřejná knihovna zaměřená na cirkusové umění. Obsahem stále se rozšiřujícího fondu jsou dokumenty (knihy, online publikace, plakáty, programy, ročenky a DVD) obsahující informace o tradičním i novém cirkusu, jak z oblasti historie, tak i teorie, kritiky, estetiky a pedagogiky. Knihovna je určena pro širokou veřejnost, ale stejně tak poskytuje informační servis badatelům z uměnovědných oborů, kulturním žurnalistům, studentům uměleckých škol a jiným nadšencům.

Knihovna a dokumentace se skládá ze čtyř částí:

Knihovna – knihovní fond představují publikace z oboru historie, teorie, kritiky a vzdělávání tradičního i nového cirkusu, i publikace s přesahem k jiným uměleckým druhům (výtvarné umění, divadlo, hudba) a dalším společenským oblastem (sociální cirkus, sport). Publikace jsou psány v různých světových jazycích, v současnosti fond knihovny obsahuje dokumenty v češtině, angličtině, francouzštině, španělštině a chorvatštině. Součástí fondu knihovny jsou i časopisy s cirkusovou tematikou (v současné době najdete v knihovně francouzský časopis Strada, španělský časopis Zirkolika, vlámský časopis CircusMagazine, Taneční zónu, Svět a divadlo aj.).

Dokumentace – obsah fondu dokumentace je soustředován pouze k novému cirkusu. Obsahuje programy českých i zahraničních inscenací a festivalů, tiskové zprávy a propagační materiály jednotlivých českých i zahraničních souborů.

Videotéka – obsahuje záznamy celých inscenací i pouhých trailerů k inscenacím českých i zahraničních souborů.

Sbírka plakátů – dvanáct plakátů uložených ve sbírce jsou kopie českých cirkusových plakátů z 50., 60. i 70. let 20. století v originálním barevném formátu.

Katalog knihovny funguje pomocí systému Verbis společnosti KP-SYS. Ve studovně je k dispozici 1 počítač s přístupem k internetu a s DVD a CD přehrávačem. Knihovna poskytuje individuální konzultace při vyhledávání literatury a jiných podkladů týkajících se odborného výzkumu nebo jen pouhého zájmu badatele.

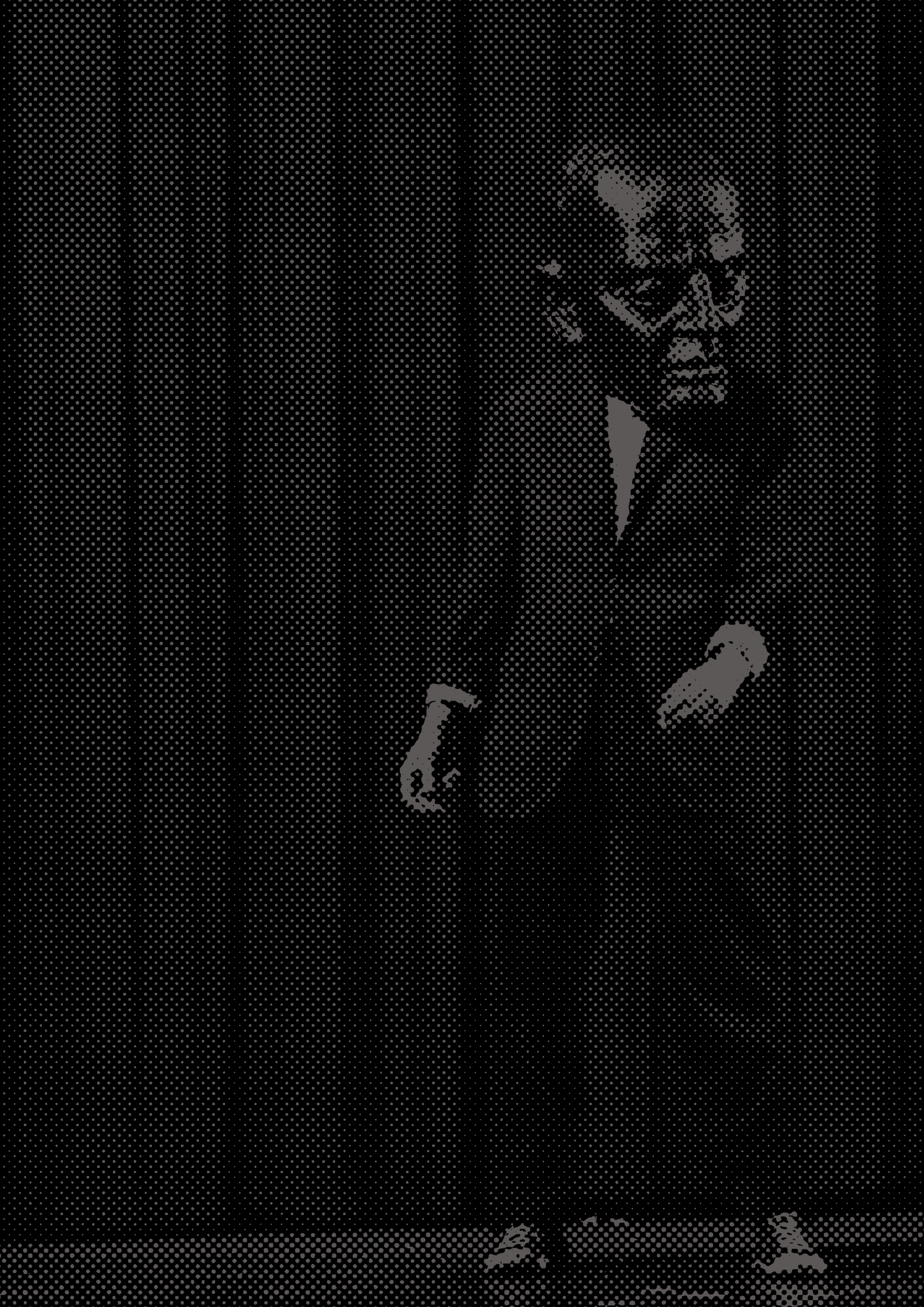
Knihovna CIRQUEONU se v listopadu 2013 zapojila do akce nazvané Noc divadel. V rámci ní uspořádala takzvaný GAUČING!, speciální promítání záznamů novocirkusových inscenací. Celý večer charakterizovalo motto: Opravdu jiné pojetí cirkusu. CIRQUEON nachystal promítání videí ze světa nového cirkusu, od prezentací profesionálních cirkusových škol až po záznamy z představení. Na závěr účastníky čekala hodinka s krátkými sestřihy novocirkusových představení. Co se promítalo a o čem se diskutovalo: Éclipse od Théâtre équestre Zingaro, Petr Kačírek – Décalages, Pierre Nadaud – Obývat těla, Circa – Circa, představili jsme cirkusové školy – CNAC (Francie), LE LIDO (Francie),

DOCH (Švédsko), Académie Fratellini (Francie), ESAC (Belgie), Escuela Rogelio Rivel (Španělsko), Esthétiques du cirque contemporain (30 vybraných ukázek nejlepších francouzských souborů, které uspořádalo francouzské národní centrum Hors Les Murs).

S knihovnou a dokumentačním centrem je spojený i výzkum. Šárka Maršíková a Veronika Štefanová už v předchozích letech publikovaly články a studie o novém cirkuse:

Cestou pochopení cirkusového a divadelního umění v novém cirkusu je uvědomění si jejich rozdílu. Divadelní nemůže existovat samo o sobě, divadelní je vždy souborem složek, které ono divadelní utváří. Cirkusové umění může existovat samo o sobě, leč ono divadelní cirkusové umění proměňuje a dává mu nový význam. Divadelní je prostředek k procesu proměny cirkusu v cirkus nový. Nový cirkus můžeme směle vnímat jako Gesamtkunstwerk – souborné umělecké dílo se silnou úlohou režiséra (tvůrce), který subjektivním uvážením skládá složky, v různém zastoupení i intenzitě, a vytváří tak komplexní dílo.

(Veronika Štefanová a Šárka Maršíková, publikováno v časopise Disk, prosinec 2012)

CIRQUEON – Centrum pro nový cirkus
Ročenka 2013
Editor: Veronika Štefanová
Jazyková korektura: Pavla Rožníčková
Fotografie: ???
Obálka a grafická úprava: FUNKFU
1. vydání, Praha 2014
??? stran
Vydal: CIRQUEON – Centrum pro nový cirkus

MINISTERSTVO
KULTURY

CIRQUEON JE ČLEMEM MEZINÁRODNÍCH SÍTÍ CIRCOSTRADA NETWORK, CARAVAN NETWORK, FACE A ČLEMEM FEDERACE
PROFESIONÁLNÍCH CIRKUSOVÝCH ŠKOL FEDEC. PROJEKT VZNIKL ZA PODPORY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A MINISTERSTVA KULTURY ČR.

